Ora de Limba română

CLASA a IV-a partea I

-Abordare integrată-

A fost odată, într-un ținut îndepărtat, un împărat bătrân,bătrân.

Avea o singură comoară, de care avea grijă ca de lumina ochilor. Dar, într-o zi, un prinț din alt ținut, i-a aflat secretul. Comoara împăratului cea mai de preț era Limba română.

EUGENIA GAVRIL
MARINELA BUGEAC
DORINA BEREHOI
ADRIANA MUNTEANU
IONELA MURĂRAȘU
OANA GRIVINCĂ
DOINA SPIRIDON
IULIANA FILOTE

IAȘI – 2004

Scanned with OKEN Scanner

EUGENIA GAVRIL
MARINELA BUGEAC
DORINA BEREHOI
ADRIANA MUNTEANU
IONELA MURĂRAŞU
OANA GRIVINCĂ
DOINA SPIRIDON
IULIANA FILOTE

ORA DE LIMBA ROMÂNĂ

ABORDARE INTEGRATĂ
clasa a IV-a

- partea I -

Editura AS'S
Iaşi – 2004

Scanned with OKEN Scanner

Ora de limba română, partea I

Toate drepturile asupra acestei ediţii aparţin autorilor

Tehnoredactare: ***Ionela Murăraşu***

Editura AS'S
Str. Războieni nr. 3, 700527 – Iaşi
tel./fax: 0232 258504
e-mail: editass@yahoo.com

ISBN: 973-85201-4-1

Scanned with OKEN Scanner

CUVÂNT ÎNAINTE

Culegerea de față propune tratarea unităților de învățare în ordinea oferită de Planificarea calendaristică orientativă – învățământ primar, clasa a IV-a – apărută în cadrul *Centrului de Resurse și Aplicații pentru Învățământ* și avizată de I.S.J. Iași.

Sarcinile de învățare propuse permit abordarea integrată a conținuturilor prevăzute la disciplina Limba și literatura română și facilitează relația dintre comunicarea, aprofundarea, dezvoltarea, evaluarea cunoștințelor și competențelor școlarilor.

Alături de manualul școlar (editura Aramis, București, 2001, autori: Marcela Peneș și Vasile Molan), lucrarea propune parcurgerea integrală a programei școlare de limba română, din perspectiva proiectării curriculare.

Pentru concretizarea detalierilor de conținuturi prevăzute de programă și corelarea cu manualul școlar s-a avut în vedere o diversitate de sarcini didactice, succesiunea lor urmărind o învățare continuă și dinamică. Din structura culegerii fac parte informații despre viața și opera scriitorilor, sarcini de lucru structurate pe diferite tipuri de itemi, texte pentru dictări, întrebări, rebusuri, jocuri didactice și probe de evaluare sumativă.

Scanned with OKEN Scanner

Seturile de exerciţii propuse solicită spiritul de observaţie, de analiză, de comparare, de sinteză, de corelare, de creare şi formează şcolarilor deprinderi de muncă independentă, în vederea integrării cu succes în clasa a V-a.

Exerciţiile propuse constituie un antrenament formativ în dezvoltarea imaginaţiei reproductive şi creatoare a şcolarilor prin lecţiile de limba română.

Culegerea oferă pe de o parte învăţătorului posibilitatea de a trata conţinuturile din cadrul acestei discipline în funcţie de nivelul clasei, iar pe de altă parte, elevului un suport modern de instruire în ritm propriu, individualizat.

Culegerea reprezintă un instrument util în corelarea cunoştinţelor cu dezvoltarea capacităţilor şi deprinderilor de exprimare corectă, coerentă şi expresivă, în „preabuna, preasfânta, preafrumoasa limbă românească", un mijloc de gândire logică şi creativă.

În contextul schimbărilor educaţionale, lucrarea încearcă să aducă aproape de sufletul copiilor puterea nebiruită a cuvintelor, încât seminţele semănate de dascăli să dea roadele aşteptate.

Eugenia Gavril
Institutor metodist

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea 1

Cartea – lumină ce alungă întunericul

DEŞTEAPTĂ-TE ROMÂNE!

de Andrei Mureşanu

Andrei Mureşanu (1816 - 1863)

✓George Călinescu spunea *„Cântăreţul anului 1848 în Ardeal este Andrei Mureşanu"*;

✓S-a născut la Bistriţa, la 16 noiembrie 1916, fiind fiul unui morar;

✓Poet, participant la revoluţia de la 1848, este autor al poeziei *"Un răsunet"* (Deşteaptă-te române!), devenit după 1989 imnul de stat al României.

✓A făcut parte din Comitetul Naţional Român de la Sibiu, împărtăşind soarta membrilor acestuia. După înfrângerea revoluţiei se stabileşte la Sibiu.

✓A fost colaborator al Telegrafului roman;

✓În Sibiu, sculptorul Gyenge Imre a ridicat un bust din bronz în onoarea poetului.

1. Scrieţi după autodictare strofa care v-a plăcut cel mai mult. Motivaţi în câteva rânduri de ce aţi ales-o!

2. Citiţi poezia cu intonaţia corespunzătoare. Precizaţi dacă e un text ştiinţific sau literar.

3. Explicaţi de ce poetul a fost numit „poet tribun" sau „profet al neamului".

4. Transcrieți cuvintele prin care poetul arată cum erau romanii.

5. Aflați și încercuiți sensul corect:

a) **barbarii** sunt: persoane străine necivilizate, oameni cu barbă, oameni care ară;
b) **croieşte** înseamnă: taie, plănuieşte, loveşte;
c) **cruzi** înseamnă: nefierți, necopți, violenți;
d) **dovezi** înseamnă: daruri, fapte care arată ceva, drumuri;
e) **fală** înseamnă: mândrie, faimă, floare;

6. Marcați cu semnul (x) răspunsul corect:

a) Poezia "Deşteaptă-te, române!":
( ) se cântă
( ) este Imnul de stat al României
b) Acest text este poezie pentru că:
( ) are strofe
( ) are titlu
( ) are autor
c) Fiecare strofă cuprinde:
( ) două versuri
( ) patru versuri

7. În câteva rânduri, scrieți ce a vrut să le comunice poetul Andrei Mureşanu românilor din toată țara, prin versurile acestei poezii.

8. Ordonați cuvintele pentru a obține o propoziție referitoare la poezia învățată: îndeamnă, luptă, la român, Poetul, poporul.

Scanned with OKEN Scanner

9. Legaţi prin săgeţi versurile cu semnificaţia lor:

„Deşteaptă-te române!"	✓ a sosit momentul pentru luptă
„somnul cel de moarte"	✓ poetul se adresează direct poporului român
„acum ori niciodată"	✓ starea de amorţeală în care se află poporul român

10. Memoraţi o strofă la alegere. Scrieţi-o caligrafic pe caiet. Acordaţi-vă calificative unul altuia pentru frumuseţea scrisului.

11. Enumeraţi cuvintele din poezie scrise cu două litere: de, în, ..., ..., etc.

12. Formaţi familia de cuvinte pentru substantivul "român".

13. Căutaţi în propoziţia Epigonii versurile lui Eminescu prin care l-a elogiat pe Andrei Mureşanu. Transcrieţi versurile pe caiete!

14. Căutaţi în dicţionar explicaţia cuvântului **imn**.

15. Alcătuiţi propoziţii în care să utilizaţi cuvântul **triumfător**.

16. Poetul invocă „măreţe umbre". Enumeraţi figuri emblematice pentru cele trei ţări româneşti.

Scanned with OKEN Scanner

17. Explicaţi îndemnul poetului: **„Viaţă – n libertate ori moarte!”.**

18. Cui se adresează poetul când spune „române!”?

19. Căutaţi cuvinte cu înţeles asemănător pentru : **soartă, duşmani, fală, triumfător, măreţ, pizmă.**

20. Enumeraţi cuvintele din poezie scrise cu două litere: de, în, ..., ..., etc.

21. Formaţi familia lexicală pentru cuvântul “român”.

22. Construiţi enunţuri folosind expresiile: **„somnul cel de moarte”, „vom da mâna”, „croieşte-ţi altă soartă”.**

23. Citiţi „Imnul eroilor” de Iuliu Roşca, „Imn muncii” de Vasile Voiculescu, „Tricolorul” de Ciprian Porumbescu.

24. Redactaţi o compunere cu titlul ***Bucuria de a fi român.***

Scanned with OKEN Scanner

S-AU AURIT A TOAMNĂ PĂDURILE

de Gheorghe Tomozei

Gheorghe Tomozei (1936 - 1997)

✓Poetul Gheorghe Tomozei s-a născut în 1936 la Bucureşti;

✓Debutează cu volumul de versuri *Pasărea albastră*;

✓A scris şi proză evocând copilăria şi tinereţea lui Eminescu – în volume: *Dacă treci râul Selenei...* şi *Miradoniz*;

✓Îi dedică lui Nicolae Labiş o monografie – evocare *Moartea unui poet*;

✓A scris şi poezii pentru copii în volumul *Carul cu mere.*

1. Citiţi textul, respectând semnele de punctuaţie.

2. Transcrieţi fragmentul în care copilul Mihai se întoarce acasă târziu, la căderea nopţii

3. Adăugaţi puţin trei însuşiri următoarelor substantive: **toamnă, ierburi, păsări, nisip, nuci, frunze.**

4. Daţi textului alte trei titluri potrivite.

5. Aflaţi cuvintele cu sens opus pentru: **lungi, amar, mlădios, subţire.**

6. Enumeraţi cât mai multe semne ale venirii toamnei, prezente în text.

7. Alcătuiţi familia de cuvinte pentru substantivul **aur.** *Construiţi enunţuri cu fiecare cuvânt găsit.*

Scanned with OKEN Scanner

8. Descoperiţi tablourile corespunzătoare planului de idei:

a) toamna a sosit la Ipoteşti;
b) gospodarii bat nucii;
c) Mihai visează în mijlocul naturii;
d) la căderea nopţii, băiatul se întoarce acasă.

9. Selectaţi din text 5 expresii frumoase pe care le-aţi putea folosi într-o compunere despre toamnă şi 5 expresii care nu s-ar potrivi unei astfel de compuneri

10. Completaţi, apoi formulaţi enunţuri:

Toamnă aurie ca o ..... .
Frunze arămii ca nişte ..... .
Vânt răcoros ca o ..... .

11. Completaţi Tabelul:

Toamna la Ipoteşti	S-au aurit ..... Iazurile s-au acoperit ..... Cad în iarbă ..... Firele ierburilor ..... Păsările .....
Munca e în toi	Must amar .... lui Mihai sunt negre. Cad ..... lemnoase. Se aud sunete .... bat nucii .....
Copilul Mihai	Îşi afundă .... întârzie o clipă. Mihai se gândeşte la Moş ..... Ochii lui .....

Scanned with OKEN Scanner

12. Construiți enunțuri în care să folosiți cuvintele: **dintr-o, dintr-un, într-o, într-un.**

13. Alegeți din text două ortograme și formulați propoziții legate prin înțeles.

14. Scrieți cuvinte cu înțeles asemănător pentru: **străvezie, taie, zimții.**

15. Transformați următoarele substantive la numărul singular: **iazuri, pene, prăjini, poteci, paşi.**

16. Treceți la numărul plural următoarele substantive: **clipă, răchită, picior, cămaşă, aripă.**

17. Selectați expresii din text în care autorul se referă la poetul Mihai Eminescu.

18. Enumerați cel puțin 5 scriitori care au scris despre toamnă. Alegeți cuvinte și expresii frumoase pentru a realiza o compunere cu titlul ***A treia fiică a anului.***

19. Imaginați-vă că sunteți ***Toamna.*** *Realizați un dialog între* ***Toamna*** *și mama voastră, colegul / colega de bancă, bunicul vostru, Soarele.*

20. Dictați colegului / colegei de bancă 5 expresii despre toamnă. Formulați propoziții cu acestea. Redactați o compunere cu titlul ***Toamna – bucurie sau tristețe?***

Scanned with OKEN Scanner

21. Citiți și alte poezii scrise de poetul Gheorghe Tomozei:

Țara lacrimii

Din timp neaflatul și fără slavă, sunt junghiatul
cu o garoafă, spart de glonțul grâului luminat,
împuns de clonțul de crin. Spânzurat de
dalii fierbinți și bătut peste vorbire cu
ale ierbilor șire …

Fiecare rană mi-e ca ochiul, sub sprânceană.

Mă trage din groapă deschisul de pleoapă-ntre mine și moarte,
când să uit pătimirea ajung, deschid pleoapa
și plâng.

Cu lingura-pleoapă mănânc și beau apă.
Când îmi moare vreo lacrimă o pun, după datină, ca-ntr-o
lăcrioară în lumea de-afară.

De-mi naște lacrimă muierea, surp, dinlăuntru,
tăcerea cu petrecere dulce în pleoapa cu
copăi alunge.

Moșia mea e o pleoapă cu lacrimă-n ea, cu veche
dragoste și priveghe și cu sare
neiertătoare …

Scanned with OKEN Scanner

Amintiri din copilărie

Copilărie blidar de lacrimi,
firimituri de pâine şi muzică,
mâner de sabie, fără sabie …
timp jupuit de pe ape,
gard pe care suie
gâtul unei miresme.
Blândă lentoare
a paşilor morţii,
aer cald ce topeşte fluturii.
Copilărie…

Învățătură

Să beai un ceainic plin cu galbeni fluturi,
înhamă casa la bătrâna salcă
şi aminteşte-ţi vechile săruturi
care, desculţe, carnea gurii-ţi calcă.

Cu litere ce curg din cărţi te spală
Şi mâna-n iarba moale ţi-o răstoarnă
Cât arde-n zări statuia verii, goală
Şi cât respiri, nepodidit de iarnă …

Scanned with OKEN Scanner

CARTEA

1. Rezolvaţi rebusul de mai jos! Veţi descoperi pe verticala AB un sinonim al cuvântului ***cuprins.***

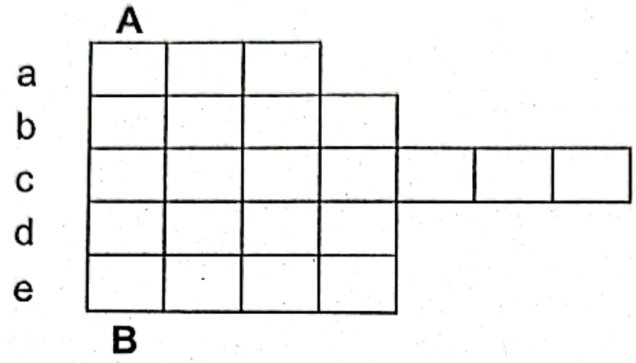

a) antonimul cuvântului **oral;**
b) antonim pentru prima ediţie a unei cărţi;
c) antonim pentru **minusculă;**
d) antonim pentru **postum;**
e) antonimul cuvântului **verso.**

2. Scrieţi în coloana a doua a tabelului numele corect al autorului fiecărei cărţi:

Momente şi schiţe	
Copiii căpitanului Grant	
Winnetou	
Amintiri din copilărie	
Pasteluri	

3. Explicaţi deosebirea dintre: **volum / copertă, autor / coautor, filă / pagină.**

4. Realizaţi o scurtă descriere a felului cum vă imaginaţi coperta pentru cartea voastră preferată.

Scanned with OKEN Scanner

5. Formulaţi enunţuri în care să folosiţi sensuri diferite ale cuvântului bibliotecă:

a) colecţie publică sau particulară de cărţi;
b) instituţie care achiziţionează cărţi, le conservă şi le organizează pentru a le pune la dispoziţia cititorilor;
c) mobilă în care se păstrează cărţi.

6. Explicaţi cuvintele următoare cu ajutorul unui dicţionar explicativ al limbii române: **paragraf, alineat, bibliotecar, erată, asterisc, subsol de pagină.**

7. Explicaţi care sunt motivele pentru care aţi dori să recitiţi o anumită carte.

8. Redactaţi o compunere cu titlul ***Viitorul cărţilor de poveşti.***

9. Imaginaţi-vă un dialog între o carte de poveşti şi o carte de poezii.

Scanned with OKEN Scanner

TEXTUL

Textul literar *– text care aparţine literaturii, unei creaţii în versuri sau în proză, orală sau scrisă, care, înfăţişând într-o manieră proprie realitatea evidenţiază caracteristici prin care se deosebeşte fundamental de alte* ***texte*** *care pot fi numite* ***nonliterare*** *(ştiinţifice, publicistice, etc)*

1. Căutaţi şi transcrieţi din ***Atlasul botanic*** *explicaţia oferită cuvântului* **castan.**

2. Copiaţi o strofă dintr-o poezia ***Deşteaptă-te române!*** *de Andrei Mureşanu.*

3. Precizaţi care din cele două texte de la exerciţiile ***1*** *şi* ***2*** *reprezintă un text ştiinţific şi care un text literar.*

4. Realizaţi un text ştiinţific referitor la modul de îngrijire a florilor de apartament.

5. Imaginaţi-vă că sunteţi directorul unei fabrici de jucării. Realizaţi un afiş publicitar prin care vă informaţi clienţii de ultima noutate în materie de jucării.

6. Observaţi conţinutul şi forma de prezentare a trei afişe întâlnite în drumul vostru spre şcoală. Enumeraţi trei aspecte care v-au atras atenţia în mod deosebit şi trei elemente ale afişelor care nu v-au plăcut.

7. Precizaţi care sunt etapele realizării unei reclame.

8. Realizaţi un afiş publicitar care să anunţe unul din următoarele evenimente:

a) meciul de fotbal dintre echipa şcolii voastre şi o altă echipă similară de la o altă unitate şcolară;

Scanned with OKEN Scanner

9. Creaţi un anunţ pentru mica publicitate prin care vă exprimaţi dorinţa de a cumpăra un căţel. Ce date sunt necesare pentru realizarea unui astfel de enunţ?

10. Realizaţi o invitaţie adresată doamnei doctor al şcolii, pentru a participa la o activitate organizată de clasa voastră referitoare la probleme de igienă şi sănătate.

Scanned with OKEN Scanner

Probă de evaluare

Obiective de evaluat:

Elevii vor fi capabili:

O_1: să scrie după dictare un text necunoscut;
O_2: să alcătuiască ideea principală a textului dictat;
O_3: să alcătuiască propoziții cu cuvinte date;
O_4: să enumere elementele componente ale unei cărți;
O_5: să construiască un enunț referitor la ultima carte citită;
O_6: să despartă corect în silabe cuvinte date;
O_7: să identifice cinci substantive într-un text dat.;
O_8: să realizeze un mesaj publicitar.;

Conținuturi:

I_1: Dictare:

„ Plin de bucurie, Țepeș îl întreabă:

- Unde ai învățat să lupți așa, Mândricel?
- Aici, în Țara Românească, Măria Ta!
- Și cine te-a învățat oare?
- Codrii și apele și munții.
- Cum așa?
- Uite așa: codrii m-au învățat să țin spada în mână așa cum își țin ei crengile. Munții, să țin capul sus când ochesc cu arcul, de la ape am învățat să alerg în luptă fără șovăire, iar oamenii, supușii Măriei tale, m-au învățat să

Scanned with OKEN Scanner

preţuiesc libertatea şi să nu preget a-mi da viaţa pentru neatârnarea acestui pământ."
(Petre Demetru Popescu – *Mândricel*)

I_2: Formulaţi ideea principală a fragmentului dictat

I_3: Alcătuiţi propoziţii enunţiative, interogative şi exclamative cu următoarele cuvinte: **te-a, codrii, iar, libertatea, m-am învăţat, a-mi da viaţa, neatârnarea.**

I_4: Enumeraţi elementele componente ale unei cărţi.

I_5: Construiţi un enunţ referitor la ultima carte citită în vacanţa de vară.

I_6: Se dă textul:

„ Trecu o lună, trecură **două**, trecură nouă şi **împărăteasa** făcu un **fecior** alb ca spuma laptelui, cu părul bălai ca razele lunei. Împăratul surâse, **soarele** surâse şi el în **înfocata** lui împărăţie, chiar stătu pe loc, încât trei zile n-a fost noapte, ci numai senin şi veselie, - vinul curgea din **butii** şi **chiote** despicau bolta cerului."

(Mihai Eminescu – *Făt – Frumos din lacrimă*)

Cerinţe:

a) despărţiţi corect în silabe cuvintele scrise îngroşat;
b) subliniaţi cel puţin cinci substantive întâlnite în text;

I_7: Explicaţi folosirea ghilimelelor şi a punctelor de suspensie din textul dictat.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea 2

Textul narativ

CHEILE

de Tudor Arghezi

Tudor Arghezi (1880 - 1967)

- ✓ Pe numele său adevărat Ion N. Theodorescu, s-a născut la Bucureşti, într-o familie olteneasă:
- ✓ În anul 1927 tipăreşte primul volum de versuri intitulat *Cuvinte potrivite.*
- ✓ Alte volume de versuri: *Cartea cu jucării, Cărticică de seară, Cântare omului, Prisaca, Stihuri pestriţe;*
- ✓ Volume în proză: *Icoane de lemn, Poarta neagră* (publicistică), *Cimitirul Buna Vestire, Ochii Maicii Domnului;*
- ✓ Opera sa constituie o moştenire impresionantă şi de mare valoare.

1. Citiţi fragmentul din care aflăm:

a) Ce au păţit cei doi copii curioşi şi neascultători;
b) Ce au constatat fraţii când au mai crescut;
c) Ce au discutat ei în timp ce erau „judecaţi";
d) Ce pedeapsă au primit.

2. Răspundeţi la următoarele întrebări:

a) Cine povesteşte întâmplarea?
b) Care sunt personajele care participă în derularea lor?
c) Ce relaţie există între autor / narator şi cei doi copii?
d) Când şi unde se petrece acţiunea?

e) De ce erau încuiate toate uşile şi „saltarele”?
f) Ce au păţit copiii?
g) Cum au fost pedepsiţi?

3. Spuneţi dacă consideraţi că cei doi copii au primit pedeapsa meritată. Ce pedeapsă aţi fi dat voi copiilor?

4. Explicaţi titlul lecţiei.

5. Imaginaţi-vă că cei doi copii erau părinţii. Cum credeţi că i-ar fi judecat ei pe copii, dacă greşeau?

6. Reconstituiţi scena judecăţii celor doi. Nu uitaţi că „judecătorii” erau chiar părinţii lor şi unchiul Sesis şi aveau şi un „avocat” al apărării.

7. Înlocuiţi cuvintele scrise îngroşat cu altele cu sens asemănător:

Copiii au **constatat** că acţiunile lor erau limitate de multe reguli stabilite de părinţi.

La ieşirea de la „judecată” Baruţu **tăgăduieşte** că ar fi spus ce anume căutau prin **saltare**.

Baruţu şi Miţu trebuiau să aducă **parale** în casă în locul părinţilor.

8. Alcătuiţi enunţuri cu sensurile cuvintelor: **a creşte, a da, a bate, urmă, a ţine** (minim 2 sensuri).

9. Găsiţi în text însuşiri pentru următoarele cuvinte; adăugaţi şi voi alte două însuşiri:

dulapuri = ..., ..., ...
zgomot =
uşă =
cutii =

Scanned with OKEN Scanner

10. Alcătuiți expresii pornind de la verbele ***a da*** *și* ***a face.***

11. Împărțiți textul în patru fragmente, având ca reper ideile principale:

- ✓ Constatarea
- ✓ Pățania
- ✓ Judecata
- ✓ Pedeapsa

12. Transformați ideile principale sub formă de titlu, în idei principale sub formă de enunțuri.

13. Povestiți oral fiecare fragment.

14. Tăiați forma greșită:

(el) complotează	(el) complotește
dulapuri	dulape
zgomote	zgomoturi
țîpete	țipete

15. Corectați greșelile din enunțul următor:

Vrând să afle ce au părinți în dulapurii copii a adus doi scaunuri și s-a suit pe ei.

16. Formulați în scris pentru fiecare fragment câte 5 întrebări. Adresați-le colegilor. Corectați eventualele răspunsuri greșite.

17. Alcătuiți rezumatul textului, folosind planul de idei.

18. Construiți enunțuri referitoare la Mițu, Baruțu, unchiul Sesis, dulap, chei.

Scanned with OKEN Scanner

19. Privind imaginea de la pagina 10 din manualul de citire şi alcătuiţi două – trei propoziţii dezvoltate.

20. Citiţi pe roluri cel de-al treilea fragment.

21. Selectaţi propoziţiile enunţiative şi interogative din fragmentele de 2 şi 3.

22. Identificaţi propoziţiile exclamative din întreg textul lecţiei.

23. Transformaţi propoziţiile interogative în propoziţii exclamative. Citiţi-le cu intonaţie!

*24. Formulaţi două propoziţii enunţiative, trei propoziţii interogative şi patru exclamative referitoare la "**Curioşii**".*

25. Transformaţi următoarele propoziţii enunţiative în propoziţii interogative şi exclamative:

a) "Procesul s-a judecat după ce au fost scoase pansamentele răniţilor."
b) "Dulapul cel mare s-a răsturnat peste Miţu şi Baruţu."
c) "N-am nimic."
d) "Mai întâi a fost chemat la judecată Baruţu."

26. Alcătuiţi câte două propoziţii în care să folosiţi ghilimelele şi punctele de suspensie.

27. Completaţi afirmaţiile de mai jos:

a) **Ghilimelele** se folosesc atunci când ..... .
b) Punctele de suspensie arată că ..... .

Scanned with OKEN Scanner

28. Transformați propozițiile dezvoltate ale planului de idei realizat la exercițiul 12 în propoziții interogative.

29. Bifați afirmațiile corecte:

- ☐ Fiecare alineat formează un fragment.
- ☐ Un nou fragment începe cu un alineat.
- ☐ În cadrul unui dialog pot fi formulate mai multe idei principale.
- ☐ Un nou fragment delimitează o nouă idee.

30. Transcrieți fragmentul al treilea și transformați vorbirea directă în vorbire indirectă.

31. Povestiți în scris un fragment la alegere din textul studiat.

ÎN VRANCEA

după Alexandru Vlahuță

Alexandru Vlahuță (1858- 1919)

- ✓ S-a născut la Ploiești;
- ✓ Este poet, prozator și gazetar;
- ✓ Debutează cu volumul *Nuvele*, colaborând în același timp cu toate revistele și ziarele timpului;
- ✓ Volume de poezii: *Poezii, Din goana vieții, Icoane șterse;*
- ✓ Proză: Jurnalul de călătorii *România Pitorească, Note; Mogâldea*

Definiție: ***Legenda*** *este o creație literară, care dă o explicație imaginară unui fapt real.*

Scanned with OKEN Scanner

1. Citiţi pe roluri ***Legenda Vrancei.***

2. Copiaţi fragmentul în care autorul descrie Ţara Vrancei.

3. Răspundeţi la următoarele întrebări:

a) Cine povesteşte legenda?
b) Care sunt personajele legendei?
c) Când şi unde are loc întâmplarea din legendă?
d) Ce primesc cei 7 feciori drept răsplată pentru vitejia lor?
e) Unde îi cheamă Ştefan pe feciori pentru a le face darul?

4. Daţi un alt titlu potrivit textului.

5. Găsiţi cuvinte cu sens asemănător pentru:
miazănoapte, panoramă, a scăpăta, amurg, trudit.

6. Alcătuiţi enunţuri cu cuvintele găsite la exerciţiul anterior.

7. Găsiţi cuvinte cu sens opus pentru: **trudit, biruitor, viteaz, amurg.**

18 X *8. Alcătuiţi propoziţii cu sensurile cuvintelor* **a călca, corn, nouă, vin, război.**

9. Ordonaţi următoarele idei:

a) Strângerea oştirii;
b) Ţara Vrancei;
c) Întâlnirea dintre Ştefan şi Vrâncioaia;
d) Răsplata lui Ştefan.

Scanned with OKEN Scanner

10. Împărțiți textul în fragmente principale.

11. Transformați ideile principale de la exercițiul 9 în propoziții principale.

12. Povestiți oral fiecare fragment.

10 X

13. Care este forma corectă?

nori	~~nouri~~		
războaie	~~războiuri~~		
corn	cornuri	~~corni~~	coarne
~~oștiri~~	oști		
plaiuri	~~plaie~~		
văi	~~valelor~~		

14. Formulați câte 5 întrebări pentru fiecare fragment al textului. Adresați-le colegilor!

15. Povestiți oral conținutul legendei.

16. Realizați planul de idei al textului ***În Vrancea*** *de Alexandru Vlahuță, sub formă de propoziții interogative.*

17. Transformați vorbirea directă din fragmentele doi și patru, în vorbire indirectă.

18. Povestiți în scris legenda vrâncenilor.

19. Căutați în ultimele două legende citite cel puțin două fragmente în care s-au folosit ambele semnele citării.

20. Transcrieți dintr-o schiță de Ion Luca Caragiale cel puțin cinci fragmente ce conțin puncte de suspensie.

Scanned with OKEN Scanner

10. Împărțiți textul în fragmente principale.

11. Transformați ideile principale de la exercițiul 9 în propoziții principale.

12. Povestiți oral fiecare fragment.

10 X

13. Care este forma corectă?

nori	nouri		
războaie	războiuri		
corn	cornuri	corni	coarne
oștiri	oști		
plaiuri	plaie		
văi	valelor		

14. Formulați câte 5 întrebări pentru fiecare fragment al textului. Adresați-le colegilor!

15. Povestiți oral conținutul legendei.

16. Realizați planul de idei al textului ***În Vrancea*** *de Alexandru Vlahuță, sub formă de propoziții interogative.*

17. Transformați vorbirea directă din fragmentele doi și patru, în vorbire indirectă.

18. Povestiți în scris legenda vrâncenilor.

19. Căutați în ultimele două legende citite cel puțin două fragmente în care s-au folosit ambele semnele citării.

20. Transcrieți dintr-o schiță de Ion Luca Caragiale cel puțin cinci fragmente ce conțin puncte de suspensie.

Scanned with OKEN Scanner

21. Cunoaşteţi legenda Iaşului? Citiţi-o!

Legenda Iaşului

Fiecare aşezare omenească, de pe acest pământ, îşi are legenda sa pitorească. S-au ţesut istorioare frumoase despre fiecare deal sau munte, fiecare râu sau lac, fiecare biserică sau mănăstire. Orice loc îşi are legenda sa. De aceea, România a fost supranumită **Ţara Legendelor**.

Iaşul, oraşul de pe cele şapte coline, ca şi Roma, a devenit capitală târziu, în vremea lui Alexandru Lăpuşneanu. Localitatea e ceva mai tânără decât Siretul, Baia ori Suceava, pe unde descălecaseră voievozii maramureşeni.

S-au sfădit amarnic istoricii şi lingviştii de unde provine numele de **Iaşi**. Aşa tare ne-au încurcat minţile, încât tot legendele (chiar şi naive) ne încântă sufletele.

... Domnitorul cărturar Dimitrie Cantemir narează în **Descriptio Moldaviae** că, mai înainte, în vremea lui Ştefan cel Mare, târgul fusese doar un sat de rând, unde se aşezaseră trei sau patru familii. Era acolo un morar bătrân, **Ioan**, sau cum i se mai zicea **Iaşii**.

Pe-atunci, prin locurile unde azi se află capitala vechii Moldove, erau păduri dese de fagi şi câmpuri cu iarbă grasă. Morarul Ioan ar fi făcut, cu oamenii săi, un dig de pământ, pe valea Bahluiului. Printr-un uluc de lemn, venea puhoiul şi punea în mişcare moara de apă a lui badea Iaşii, cum îi ziceau oamenii.

Ştefan el Mare – glăsuieşte altă legendă naivă – a ridicat, pe pintenul de deal, un palat şi o biserică. Aşezarea n-avea încă un nume. Cică boierii din sfat se certau cum să denumească locul. Sfada fiind în toi, un sfetnic bătrân şi glumeţ ar fi zis: *„Prima vorbă care-o va rosti Măria Sa Ştefan, când va intra în divan, aceea să fie, de-a pururi, numele târgului.”*

Întâmplarea a făcut ca, la uşa sălii, să stea un aprod, pe care Vodă Ştefan era supărat, deoarece făcuse o poznă. Voievodul, cum îl pe flăcăiaş, strigă la el:

Scanned with OKEN Scanner

- *Ieşi afară!* Auziră boierii, care tăceau mâlc.

La care bătrânul sfetnic se ridică şi înclinându-se zise:

- ***Ieşi** să se numească târgul, Măria Ta!*
- *Aşa să fie!*

DOMNU' TRANDAFIR

de Mihail Sadoveanu

Mihail Sadoveanu (1880 - 1961)

- ✓ S-a născut şi a urmat şcoala primară la Paşcani, primul său învăţător numindu-se Mihai Busuioc;
- ✓ A contribuit la îmbogăţirea şi valorificarea limbii române în peste o sută de opere;
- ✓ A fost director al Teatrului Naţional din Iaşi şi membru al Academiei Române;
- ✓ A scris:
  - o povestiri: *Hanu Ancuţei*;
  - o romane istorice: *Fraţii Jderi;*
  - o nuvele: *Bordeienii*;
  - o romane despre viaţa tradiţională românească: *Baltagul;*
- ✓ A evocat natura în creaţii de mare sensibilitate: *Împărăţia apelor, Ţara de dincolo de negură*;

1. Citiţi textul, identificând naratorul, personajele, când şi unde se petrec întâmplările.

2. Desprindeţi semnificaţia titlului. Găsiţi şi alte titluri potrivite .

3. Scrieţi cuvintele cu sens asemănător pentru **mişcat, mărirea, vrednicia, a batjocori, cerdac.** *Înlocuiţi-le în text!*

Scanned with OKEN Scanner

4. Înlocuiți cuvintele scrise diferit cu altele din lecție având același sens:

Pe plafonul scund al clasei **se perindau** eroii altor **timpuri** în **coroanele** lor de neguri. Copiii îl urmăreau **vrăjiți** auzind parcă farmecul **bătăliilor**.

5. Transcrieți fragmentul ce conține cuvintele **zarvă, îmi aduc aminte, peste Siret.** *Scrieți apoi două enunțuri în care veți utiliza cuvinte cu care puteți înlocui expresia* **îmi aduc aminte.**

6. Dezvoltați explicațiile apoi introduceți-le în enunțuri noi:

- ✓ *„a fost un om deosebit"* – avea multe calități …;
- ✓ „parcă ridica o perdea de pe trecut" – povestea și explica …;
- ✓ „glasul lui curgea domol" – le povestea … .

7. Scrieți trei enunțuri în care să evidențiați sensuri diferite ale cuvântului **noi.**

8. Completați spațiile libere cu cuvintele potrivite din text:

Elevii îl iubeau pe ..... deoarece era ..... . Avea multe ..... . I-a determinat să-și iubească ..... .

9. Selectați din lecție cel puțin cinci motive pentru care elevii îl iubeau pe Domnu' Trandafir.

10. Construiți comparații cu cuvintele: **învățături, semințe.**

DE FĂCUT O COMPUNERE CU TITLUL

Scanned with OKEN Scanner

11. Scrieţi enunţuri în care să folosiţi cuvintele: **al, a-l, nea, ne-a, mai, m-ai, într-o, la, l-a, sa, s-a, neam, ne-am, noi, n-oi.**

12. Ordonaţi ideile principale şi reconstituiţi planul simplu de idei:

a) Preţuirea istoriei ţării;
b) Farmecul poveştilor;
c) Vestea mutării învăţătorului;
d) Învăţătura sufletească.

13. Imaginaţi-vă că sunteţi un coleg al lui Mihail Sadoveanu. Povestiţi-i o întâmplare cu Domnu' Trandafir, în care sunteţi personajul principal.

14. Alcătuiţi o compunere cu titlul **Dascălul – un om între oameni.**

15. Corectaţi greşelile din textul următor:

Povestirea Domnu' Trandafir evocă înpagini pline deduioşie imaginea primului dascăl, întipărită pentru totdeauna în sufletul şcolaruluideodinioară.

16. Formulaţi cât mai multe întrebări, plecând de la : „Dar Domnu' nu s-a dus nicăieri ...".

17. Priviţi imaginea din manual (pagina 18). Formulaţi trei propoziţii enunţiative apoi transformaţi-le în propoziţii interogative.

18. Citiţi şi alte povestiri scrise de Mihail Sadoveanu.

Scanned with OKEN Scanner

19. Explicați folosirea ghilimelelor din textele de mai jos:

a) „În mine pătrunse o înfiorare caldă, ca totdeauna când se pregătea Domnu' Trandafir să citească ceva."

(Mihail Sadoveanu - *Cheile*)

b) „La noi sunt codri verzi de brad."

(Octavian Goga - *Noi*)

20. Transcrieți o strofă dintr-o poezie a poetului vostru preferat, folosind corect ghilimele.

21. Scrieți un enunț în care să reproduceți întocmai cel mai frumos sfat pe care l-ați primit de la învățătoarea (învățătorul) voastră (vostru).

22. Folosiți corect ghilimelele într-un scurt text în care să enumerați cel puțin 5 titluri ale cărților autorului vostru preferat.

23. Compuneți un scurt dialog în care să folosiți următoarele semne de punctuație: două puncte, semnul întrebării, semnul exclamării, ghilimelele și punctele de suspensie.

24. Realizați un dialog în care cereți cu împrumut o carte de la colegul / colega de bancă.

25. Alcătuiți o compunere pornind de la cuvintele lui Tudor Arghezi: „Cartea e o făgăduință, o bucurie, o călătorie prin suflete".

Scanned with OKEN Scanner

VICTOR BABEŞ

- ✓ **Victor Babeş** a fondat microbiologia modernă;
- ✓ În 1888 a descoperit vaccinul antirabic;
- ✓ A publicat primul tratat de microbiologie din lume;
- ✓ Înainte de a se înscrie la facultatea de medicină, Victor Babeş a vrut să devină actor.

1. Citiţi textul lecţiei pe roluri.

2. Transcrieţi fragmentul în care sunt evidenţiate meritele lui Victor Babeş în medicină.

3. Explicaţi înţelesul cuvintelor: **a vedea lumina zilei, meserie, a preţui, învăţat, fiare, cumplit, tărâm.**

4. Completaţi enunţurile cu date din lecţie:

Victor Babeş s-a născut la ..... în anul ..... .

Tatăl său se numea ..... şi era ..... .

Considera ..... drept cea mai frumoasă meserie din lume.

El credea că ..... sunt cei mai cumpliţi duşmani ai omului.

5. Ordonaţi ideile mai jos şi dezvoltaţi-le în povestirea textului:

a) naşterea lui Victor Babeş;
b) tatăl savantului;
c) dragostea de ştiinţă şi de libertate;
d) medicina – cea mai frumoasă profesie;
e) microbii – duşmani ai sănătăţii;
f) meritele lui Victor Babeş în medicină;
g) Victor Babeş în posteritate.

Scanned with OKEN Scanner

6. *Formulaţi întrebări cărora să li se potrivească răspunsurile de mai jos:*

a) Victor Babeş şi-a pus viaţa în slujba vindecării oamenilor;

b) A luptat împotriva microbilor, spre binele semenilor săi;

c) Descoperirile sale în domeniul medicinii, al vaccinurilor, neobosita sa activitate au impus numele său şi al ţării sale pe plan mondial.

7. *Grupaţi cuvintele următoare în funcţie de familia de cuvinte din care fac parte:* **învăţat, învăţător, prieten, prietenos, a învăţa, a gândi, îngândurat, doctorie, neprietenos, învăţătură, prietenie, a (se) împrieteni, învăţăcel.**

8. *Construiţi enunţuri cu expresia* **a văzut lumina zilei.** *Scrieţi-l pe cel mai frumos în caietul de lima română!*

9. *Alcătuiţi un MIC DICŢIONAR MEDICAL, explicând următorii termeni:* **lepra, tuberculoza, pelagra, turbarea, difteria.**

10. *Completaţi cu cuvinte potrivite:*

meserie _____, _____, _____;
microbii _____, _____, _____;
ideal _____, _____, _____;

11. *Alcătuiţi enunţuri, cu expresiile:* **a văzut lumina zilei, dragostea de ştiinţă, cumpliţi duşmani ai sănătăţii, neobosita sa activitate.**

12. *Scrieţi cuvintele cu sens opus pentru:* **dragoste, liberate, să învăţăm, binele.**

Scanned with OKEN Scanner

13. Alegeţi forma corectă: **românilor / romînilor, ştinţă / ştiinţă, vetăţi / vietăţi, cumplit / cunplit.**

14. Alcătuiţi enunţuri în care:

a) cuvântul **mici** să fie: adjectiv, substantiv;
b) cuvântul **care** să fie: substantiv, verb;
c) cuvântul **mare** să fie: substantiv, adjectiv.

15. Formaţi perechi de cuvinte cu acelaşi înţeles:

să preţuiască = _____;
meserie = _____;
cumpliţi = _____;
duşmani = _____;

16. Alegeţi varianta corectă:

Noi / n-oi trebuie să învăţăm.
Victor se gândea la **cea / ce-a** mai frumoasă meserie.
Cel / ce-l mai bun prieten **al / a-l** lui era un doctor.
Microbii sunt **m-ai / mai** cumpliţi decât cele **mai / m-ai** sălbatice fiare.

17. Alcătuiţi propoziţii în care cuvintele **noi, mai, cui** *să aibă înţelesuri diferite.*

18. Transformaţi după model:

Să ştim! – Să ştii!
Să fim! –
Să ţinem! –
Să venim! –
Să scriem! –

19. Transcrieţi din text propoziţiile interogative. Transformaţi-le pe rând în propoziţii enunţiative, exclamative, apoi citiţi-le cu intonaţia adecvată.

20. Despărţiţi în silabe cuvintele: **transilvănean, ştiinţă, libertatea, neobosit, ştii.**

Scanned with OKEN Scanner

21. Explicați folosirea liniei de dialog în text.

22. Imaginați-vă un scurt dialog, plecând de la răspunsul dat întrebării: „De ce microbii, deşi atât de mici, sunt mai cumpliți decât fiarele sălbatice?”.

23. Povestiți o întâmplare hazlie pe care ați trăit-o în ***Țara Microbilor****. Aveți de ales între a fi împăratul acestei „țări” sau un neînsemnat supus.*

24. Despărțiți corect propozițiile în cuvinte:

Mintesănătoasăîntrupsănătos.
Nuenimiccasănătateaşibanii.
Omulharnicplângenudesărăcie,cidesănătateeaeavuție.
Decâtbogatşibolnav,maibinesăracşisănătos.

25. Dați exemple de alte proverbe şi zicători referitoare la sănătate.

Scanned with OKEN Scanner

GEORGE ENESCU

după Viorica Huber

Viorica Huber

- ✓ S-a născut la 19 august 1881 în satul Lireni (Dorohoi);
- ✓ A luat lecţii de muzică în sat, apoi a studiat la Viena, unde îşi ia diploma de absolvent la doar 13 ani. După doi ani merge la Conservatorul din Paris, unde îşi încheie studiile în mod strălucit.
- ✓ Creaţia sa cuprinde trei Simfonii, Suite, piese instrumentale, lieduri, poemul simfonic „Vox maris" şi opera Oedip;

1. Citiţi textul, cu intonaţia corespunzătoare.

2. Formulaţi patru întrebări legate de textul dat.

3. Alcătuiţi un scurt enunţ în care să vă exprimaţi trăirile avute în timpul lecturii textului.

4. Transcrieţi fragmentul în care se vorbeşte despre anii de studiu de la Viena şi Paris.

5. Explicaţi înţelesul cuvintelor: **a deslusi, tainic, măiastru, pitulat, zvon.**

6. Alcătuiţi enunţuri cu sensurile cuvintelor: **zvon, a topi, a intrat, glasul omului, glasul livezii, glasul inimii.**

7. Precizaţi care sunt personajele din text.

Scanned with OKEN Scanner

8. Completaţi enunţurile cu cuvinte potrivite din lecţie:
Copilul asculta ..... .

Micul George va deveni ..... .
Părinţii îi dăruiesc ..... când a împlinit .... ani.
..... îi cumpără ..... adevărată.
..... era să devină ..... .
„Mi-am slujit ţara cu ..... ." (George Enescu)

9. Ordonaţi ideile următoare în ordinea desfăşurării întâmplărilor:

a) Micul George desluşeşte glasurile naturii.
b) Tatăl său îi cumpără o vioară adevărată.
c) La cinci ani şi jumătate compune întâia sa operă.
d) La şapte ani pleacă să studieze la Viena şi Paris.
e) La patru ani el aruncă în foc vioara jucărie primită în dar.
f) Începe să cânte sub îndrumarea lăutarului din sat.
g) La 17 ani scrie „Poema Română", făcând cunoscut în lume numele ţării sale.

10. Povestiţi oral lecţia, apoi în scris două fragmente la alegere.

11. Găsiţi în text cuvinte care denumesc: **nume de persoane, titluri de cântece, nume de localităţi.**

12. Realizaţi corespondenţa între numele marilor artişti români şi domeniul artistic în care s-au afirmat:

Constantin Brâncuşi	Pictură
Ştefan Luchian	Literatură
George Enescu	Sculptură
Mihai Eminescu	Muzică

Scanned with OKEN Scanner

13. Înlocuiți cuvintele scrise îngroșat cu altele, cu același înțeles:

Micul George știa **să deslușească** tainice și minunate glasuri.

Primul lui **dascăl** a fost lăutarul din sat.

Visul lui era **să devină** compozitor.

14. Aflați cuvintele cu sens opus pentru: **micul, dulce, să cânte, se bucură, a părăsi.**

15. Alegeți varianta corectă:

Cu mâini tremurătoare **ia / i-a** jucăria vioară.

Tatăl îi **cunpără / cumpără** o vioară adevărată.

Lăutarul din sat nu **mai / m-ai** știa ce **să-i / săi** arate.

Jurjac părăsi casa și livada **sa / sa** plecând să studieze muzica.

16. Realizați o mini-cronologie enesciană:

- ✓ La patru ani neîmpliniți ..... ;
- ✓ La patru ani .....;
- ✓ La cinci ani și jumătate .....;
- ✓ La șapte ani .....;
- ✓ La șaisprezece ani ..... .

17. Alcătuiți familia de cuvinte pentru ***român.***

18. Explicați folosirea virgulei în propozițiile:

„- Cântă tu, tată!"

„- Ia-o, George, e jucăria ta!"

19. Despărțiți în silabe cuvintele: **înnăscut, remarcabil, compozitor, recunoscut.**

Scanned with OKEN Scanner

20. Transformaţi după modelul ***cărticică – carte*** *următoarele cuvinte:* **învăţăcel, copilaşul, ţărişoara.**

21. Ordonaţi cuvintele de mai jos, astfel încât să obţineţi o propoziţie enunţiativă:

pana, mi-am, cu, armele, vioara, slujit, ţara, şi, bagheta, mele.

22. Alegeţi din text cuvinte care arată însuşiri ale lui George Enescu desprinse din lecţie, apoi alcătuiţi propoziţii interogative, enunţiative şi exclamative.

23. Completaţi cu semnele de punctuaţie potrivite:

a) Mi-am slujit ţara cu armele mele pana vioara şi bagheta

b) George Enescu a compus la cinci ani şi jumătate Pământ românesc iar la şaisprezece ani Poema română

24. Realizaţi un dialog (15 – 18 replici) în care să arătaţi că v-a impresionat genialitatea marelui compozitor.

25. Imaginaţi-vă că aţi sta de vorbă cu Jurjac. Ce întrebări i-aţi adresa? Scrieţi trei întrebări în caietul de limba română.

*26. Realizaţi o compunere pornind de la întrebarea „**Ce ar fi viaţa noastră fără muzică?**”*

27. Imaginaţi-vă că sunteţi vioara lui George Enescu. Scrieţi o scrisoare adresată lumii întregi, în care să povestiţi fapte şi întâmplări din viaţa muzicianului.

Scanned with OKEN Scanner

28. *Realizaţi o compunere cu caracter narativ. Stabiliţi la ce persoană veţi realiza povestirea, daţi nume personajelor care participă la întâmplări, strecuraţi detalii care individualizează personajele şi cu ajutorul cărora şirul întâmplărilor devine mai interesant.*

29. *Ştiaţi că...*

- ✓ ***George Enescu*** s-a născut în satul Liveni (Dorohoi)?
- ✓ A fost al optulea copil şi totuşi singurul?
- ✓ Bunicii săi au fost preoţi ortodocşi?
- ✓ La patru ani, ***George Enescu*** ştia să citească, să scrie, să socotească?
- ✓ Primul dascăl la vioara a fost Lae, lăutarul satului?
- ✓ La cinci ani tatăl sau îl aduce la Iaşi la violonistul Eduard Caudella care recunoaşte geniul viitorului compozitor şi interpret?

Scanned with OKEN Scanner

VERBUL - actualizare. Timpul verbului

1. *Subliniaţi verbele din textele de mai jos:*

a) „Miţu şi Baruţu au mai crescut şi încep să comploteze. Ei au constatat că libertăţile lor sunt limitate de reguli."

b) „Soarele scapătă spre asfinţit. Fuioare de nori izvorăsc din adâncuri. În tot cuprinsul e un farmec, care ne spune c-am păşit pe pragul altei lumi."

c) „Când făcea un semn cu mâna, aşa, într-o doară, parcă ridica o perdea de pe trecut şi eu vedeam tot ce spunea glasul lui."

d) „Eram un ţânc bălănel. Aveam capul mare şi privirea sfioasă. Învăţam la domnu' Trandafir, în clasa întâi.

Cartea pe care urmăream cu degetul şi cu priviri mirate buchii mari, întortocheate şi cârligate ca nişte gângănii, era abecedarul lui Creangă. Era o carte fără imagini şi încâlcită, pe care n-o puteam dezbate."

2. *Completaţi tabelul de mai jos cu verbele subliniate:*

Verbul	*Ce exprimă*	*Timpul*	*Persoana*	*Numărul*

3. *Selectaţi verbele dintre cuvintele următoare şi alcătuiţi cu ele propoziţii:* **chei, saltarele, vreau, vacanţă, vreau, izvoarele, natură, iau.**

Scanned with OKEN Scanner

4. *Alcătuiţi câte o propoziţie în care să folosiţi:*

a) un verb la persoana a III-a, numărul singular;
b) verbul **a lăuda** la persoana I, numărul plural;
c) verbul **a crede** la persoana a II-a, numărul singular;
d) un verb la persoana a III-a, numărul plural;

5. *Transformaţi verbele din propoziţiile alcătuite la exerciţiul 4 de la numărul singular la numărul plural şi invers.*

6. *Transformaţi verbele* **a cânta, a lua, a fi, a vrea, a hotărî** *după model:*

7. *Alcătuiţi enunţuri în care verbele* ***a complota, a tăgădui, a lămuri, a formula, a cuceri*** *să fie trecute la toate persoanele şi numerele.*

8. *Tăiaţi forma greşită:*

sunt	sînt	Tu ei	Tu iei	Ei vreau	ei vor
ieşti	eşti	El ea	El ia	Să vrea	să vreie
ieram	eram	Să ia	Să ieie	Ea va voi	Ea va vrea
voi fi	voi fii	Voi ia	Voi lua		

9. *Alcătuiţi un scurt text (10 – 15 rânduri) în care să folosiţi:*

a) verbul **a fi** la toate timpurile, persoanele şi numerele;

Scanned with OKEN Scanner

b) verbul **a lua** la toate timpurile, persoanele şi numerele;
c) verbele **a fi, a vrea, a lua** la timpul prezent, la toate persoanele şi numerele;
d) verbele **a fi, a vrea, a lua** la timpul trecut, la toate persoanele şi numerele;
e) verbele **a fi, a vrea, a lua** la timpul viitor, la toate persoanele şi numerele.

10. Analizaţi verbele din alineatele 3 şi 4 ale textului George Enescu, după Viorica Huber.

11. Treceţi verbele găsite la exerciţiul anterior la celelalte două timpuri învăţate.

*12. Treceţi verbele **a fi, a lua, a vrea** la toate timpurile, persoanele şi numerele, după modelul de mai jos:*

Timpul prezent	***Timpul trecut***	***Timpul viitor***
Eu sunt		
Tu eşti		
El / ea este		
Noi suntem		
Voi sunteţi		
Ei / ele sunt		

13. Stabiliţi timpul verbelor din enunţurile:
a) „Şedeam în cerdac, la Domnu' şi unul spunea o poveste şi, departe, spre Siret abia se auzea un fluier."

b) „Voi faceţi mâncarea, aduceţi parale în casă, pregătiţi masa."

c) „Dar după ce vom fi liberi ..."

Scanned with OKEN Scanner

14. *Alcătuiți propoziții în care:*

a) verbul **a hotărî** să fie la timpul trecut, persoana a II-a, numărul singular;

b) verbul **a studia** să fie la timpul viitor persoana I, numărul plural;

c) verbul **a dori** să fie la timpul prezent, persoana a III-a, numărul plural.

15. *Alcătuiți o compunere gramaticală în care să folosiți cel puțin 15 verbe, la diferite timpuri, numere și persoane.*

16. *Construiți enunțuri în care cuvintele:* **car, sare, vin, poartă, mână, zi, par,** *să fie părți de vorbire diferite. Precizați în paranteză care este partea de vorbire.*

17. *Alcătuiți propoziții cu următoarele verbe, însoțite de pronume:* **ia-l, spune-mi, dă-mi, du-te, lasă-l.**

18. *Completați enunțurile cu cuvintele potrivite din paranteze:*

a) El ..... Un caiet din ghiozdan. (ia / ea)

b) Tu ..... câteva cărți cu împrumut. (vreau / vrei)

c) Colegul tău nu ..... la școală. (ieste / este)

19. *Transformați verbele următoare în alte părți de vorbire cunoscute:* **a vorbi, a cânta, a zâmbi, a plânge, a iubi, a surâde, a lumina, a se zbuciuma, a birui.**

20. *Analizați zece verbe dintr-un text studiat la ora de limba română. Bifați cu* ***x*** *rubricile corespunzătoare.*

Verbul	***Timpul***			***Numărul***		***Persoana***		
	trecut	prezent	viitor	Pl.	Sing.	I	II	III

Scanned with OKEN Scanner

Probă de evaluare

Obiective de evaluat:

Elevii vor fi capabili:

O_1: să scrie după dictare un text necunoscut;

O_2: să formuleze ideea corespunzătoare textului dictat;

O_3: să alcătuiască propoziții cu cuvinte date;

O_4: să povestească în scris fragmentul dictat;

O_5: să alcătuiască propoziții cu sensurile cuvintelor ***toacă, noi;***

O_6: să identifice verbele dintr-un text dat şi să analizeze 3 verbe la alegere, precizând corect toate categoriile gramaticale;

O_7: să explice folosirea ghilimelelor şi a punctelor de suspensie din textul dictat.

Conținuturi:

I_1: Dictare:

„ – Patrocle, îi zise ea, eu ştiu că tu eşti căţel vrednic şi viteaz; dar ce ne facem noi dacă ne-om rătăci în pădure? Acu' ar fi bine să cioplim o toacă de lemn de tei şi s-o anină m într-un vârf de copac ..."

(Mihail Sadoveanu – *Dumbrava Minunată*)

I_2: Formulaţi ideea principală a fragmentului dictat, sub formă de propoziţie enunţiativă.

Scanned with OKEN Scanner

I_3: Alcătuiți propoziții enunțiative, interogative și exclamative cu următoarele cuvinte: **vrednic, noi, toacă, aninăm.**

I_4: Povestiți în scris fragmentul dictat.

I_5: Alcătuiți enunțuri cu sensurile cuvintelor ***noi, toacă.***

I_6: Se dă textul:

„ - Fătul meu, cine are carte are bună parte; de cine nu-nvață, relele s-agață. De aceea împrieteneşte-te cu cartea şi ascultă pe cei de la care ai ce învăța."

(Anton Pann – *Din sfaturile uncheşului înțelept*)

Cerințe:

a) subliniați toate verbele din text;

b) analizați trei verbe la alegere, precizând corect toate categoriile gramaticale învățate.

I_7: Explicați folosirea ghilimelelor şi a punctelor de suspensie din textul dictat.

X AM RĂMAS !!!

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea 3 Oamenii comunică între ei

COMUNICAREA INDIRECTĂ: BILETUL, SCRISOAREA

1. Scrieţi un bilet adresat unui coleg rugându-l să vă împrumute o carte de lectură. Folosiţi corect semnele de punctuaţie.

2. Completaţi cartea de vizită cu numele şi adresa voastră:

Carte de vizită:

Numele:
Adresa:
Ocupaţia
Şcoala:
Telefon:

3. Activitate pe grupe:

Imaginaţi-vă ca sunteţi într-o convorbire telefonică. Folosiţi cât mai multe forme ale pronumelui personal. Scrieţi dialogul dintre voi pe caiete, subliniaţi pronumele personale.

4. Compuneţi un bilet adresat unui prieten prin care solicitaţi o informaţie despre o revistă care vă interesează.

5. Citiți scrisoarea adresată în decembrie 1877 de ***Ion Creangă*** *bunului său prieten* ***Mihai Eminescu****. Fiți atenți la elementele componente ale unei scrisori:* (structura scrisorii – data, formula de adresare, conținutul, formula de încheiere, semnătura.

6. Căutați si citiți și alte scrisori adresate de ***Mihai Eminescu*** *lui* ***Ion Creangă.***

7. Completați textul scrisorii de mai jos:

Dragă Alexandru,

Mă grăbesc să îți trimit această scrisoare din minunata stațiune montană Sinaia, unde ne petrecem vacanța de iarnă.

Eu sunt bine, iar vremea este excelentă pentru jocuri sportive de iarnă.

Suntem nerăbdători să ne jucăm cât mai mult. Îmi pare rău că n-ai putut să mă însoțești. Îți urez vacanță plăcută!

Te salută cu drag, Vlad

8. Alcătuiți o scrisoare în care îi împărtășiți unui prieten gândurile voastre în legătură cu vizitarea casei memoriale: ***Otilia Cazimir****.*

15 II *9. Ați plecat într-o excursie de mai multe zile. Trimiteți o scrisoare părinților voștri.*

10. Transformați scrisoarea pe care ați alcătuit-o într-o telegramă în care să anunțați ora reîntoarcerii acasă.

Scanned with OKEN Scanner

11. Reproduceţi o convorbire telefonică între voi şi un prieten dintr-o ţară străină. Folosiţi formulele de adresare şi de politeţe!

FORMULAREA UNOR ÎNTREBĂRI ŞI RĂSPUNSURI

1. Imaginaţi-vă ca luaţi un interviu compozitorului ***George Enescu****. Scrieţi o compunere cu titlul: „***De vorbă cu Enescu***" sau „***Enescu, cel asemenea nouă***".*

*2. Scrieţi un text dialogat cu titlul „**La librărie**" în care să se găsească şi următoarele forme*: **v-a / va, n-ai / nai, n-am, n-are, n-aţi.**

3. Alcătuiţi familia lexicală a cuvintelor: „**a cânta**" şi „**roman**".

4. Corectaţi cuvintele scrise greşit: **creze, inpliniti, maestre, vuietul, conpozitor, zbarnit, ferbinte, fluierul.**

5. Realizaţi o compunere liberă în care să descrieţi o activitate desfăşurată de clasa voastră la bibliotecă.

6. Notaţi lucrurile deosebite din viaţa voastră într-un jurnal.

7. Bifaţi varianta corectă de răspuns pentru întrebările:

a) Ce însuşiri avea George Enescu?

- ☐ hotărât;
- ☐ îngâmfat;

Scanned with OKEN Scanner

- ❑ sensibil;
- ❑ modest;
- ❑ nervos;
- ❑ ambiţios.

b) Conservatorul care-i poartă numele este cel de la:

- ❑ Bucureşti;
- ❑ Cluj;
- ❑ Iaşi

8. Formulaţi un enunţ în care cuvântul ***nouă*** *să aibă valori morfologice diferite.*

9. Corectaţi cuvintele scrise greşit: **Vorbeşte într-una ne-întrebat.**

10. În enunţul: **Nu-i greu de făcut, i** este:

a) pronume;
b) verb;
c) numeral.

11. Găsiţi expresii pornind de la verbul **a face.**

12. Înlocuiţi expresiile verbale: **a pune la cale, a trage pe sfoară, a ieşi înainte, a sta de veghe.**

13. Tăiaţi varianta greşită:
Cea / ce-a mai spus **cea / ce-a** mai mică dintre surori?

Scanned with OKEN Scanner

VERBUL - consolidare

1. Identificaţi verbele din următorul text:

„Toporaşii violeţi răzbăteau prin frunzele moarte, piţigoii şi cintezii cântau între muguri şi mesteceni. Siretul venea învolburat, mare şi tulbure, şi trecea cu-n fel de supărare parcă prin dumbravă.

Copilul sta sub mesteceni. Oile păşteau în juru-i."

(M. Sadoveanu - *Un om năcăjit*).

2. Schimbaţi timpul verbelor din propoziţiile:

Am venit din vacanţă.
Mâine vor începe ploile.
Copiii se bucură.

3. Treceţi verbul ***a înţelege*** *la următoarele forme:*

a) persoana I, numărul plural, timpul trecut;
b) persoana a III-a , numărul singular, timpul viitor;
c) persoana a II-a, numărul plural, timpul prezent.

4. Construiţi propoziţii cu verbul **a crea** *la toate persoanele învăţate, timpul prezent.*

5. Corectaţi formele greşite din propoziţiile de mai jos:

Team auzit cerând cartea.
Te-am întrebat daca ţiai învăţat poezia.
Ionel la întrebat dacă şia terminat temele.

6. Alcătuiţi propoziţii cu formele: **aţi / a-ţi, ai / a-i, ia / i-a;**

Scanned with OKEN Scanner

7. Găsiți cuvinte cu sens asemănător pentru verbele: **a împodobi, a drege, a iniția, a domestici.**

8. Găsiți cuvinte cu sens opus pentru verbele: **a repara, a urca, a intra, a stinge.**

9. Găsiți verbele corespunzătoare pentru expresiile scrise îngroşat:

Am băgat de seamă ca eşti supărat.
Nică **a luat-o la sănătoasa.**
Maria **a pus la cale** o petrecere.
Mihai şi-**a băgat mințile în cap.**

10. Pornind de la adjectivele de mai jos, găsiți substantive şi verbe diferite:

adjective	substantive	verbe
bucuros	bucurie	a se bucura
verde		
trist		

11. Arătați ce părți de vorbire sunt cuvintele subliniate:

„ S-aşază bruma peste vii
De ce nu-mi vii, de ce nu-mi vii?”

12. Completați cu timpul potrivit:

Mâine, noi… … (**a pleca**) la teatru.
Anul trecut……(**a petrece**) vacanța la bunici.
Săptămâna viitoare……(**a începe**) competiția.

Scanned with OKEN Scanner

13. Analizați verbele din textele:

a) „L-au prins cu arcanul, l-au doborât, l-au legat, l-au trimis la oraș."

(**Z. Stancu** - *Desculț*)

b) „Dacă vei merge cu mine, îi zise calul, nu-ți trebuie să alegi pe nimeni. Te voi sluji cum am slujit și pe tatăl tău".

(**Petre Ispirescu** - *Ileana Sânzâiana*)

14. Alcătuiți o compunere cu titlul: **La stadion**. *Subliniați verbele.*

DIN SFATURILE UNCHEȘULUI ÎNȚELEPT

de Anton Pann

Anton Pann *(1796 - 1854)*

- ✓ S-a născut în orașul Sliven din Bulgaria, un târg cu o viață economică prosperă;
- ✓ Tatăl scriitorului se numea Pantoleon Pretov, devenind după moda timpului Petroveanu;
- ✓ Mama, Tomaida, de origine greacă, rămâne în timpului războiului ruso – turc (1806 - 1812) văduvă și trece la nord de Dunăre; se stabilește la Chișinău, introducându-l pe adolescentul Anton în corul bisericii mari din oraș.
- ✓ Anton Pann pleacă la București, unde este cântăreț la biserică, profesor de muzică, tipograf, poet.
- ✓ A scris: *Fabule și istorioare*, *Povestea vorbii*, *O șezătoare la țară* sau *Călătoria lui Moș Albu*.

Scanned with OKEN Scanner

1. Ştiaţi că:

✓ Anton Pann a publicat lucrări în româneşte şi greceşte?

✓ Debutul în literatură a avut loc în anul 1830 cu *Versuri musiceşti* atunci când abia începuseră să se înfiinţeze şcoli la sate?

✓ Anton Pann a fost înhumat în curtea Bisericii Lucaci din Bucureşti?

2. Explicaţi proverbele:

„Cine are carte, are bună parte".

„Graba strică treaba".

„Omul ca pasărea, după limba lui piere".

„Nu pune paie pe foc".

„Nu încerca să te joci cu focul, că iţi aprinzi cojocul".

„Păstrează-ţi sănătatea ca pe cea mai de preţ comoară".

3. Găsiţi alte sensuri ale cuvintelor: **s-agaţă, strajă, piere** *şi alcătuiţi enunţuri.*

4. Alcătuiţi o compunere cu titlul: **De la lume adunate şi iarăşi la lume date.**

5. Citiţi ghicitori scrise de Anton Pann. Căutaţi si altele!

„Supt pădure grămădită
Şade lumea învelită
Ziua de soare fugită
Noaptea de lună pitită".

(casa)

„Trupul, capul mi-e totuna
P-un picior stau totdeauna
Cămăşi am nenumărate
Şi le port toate - mbrăcate".

(varza)

Scanned with OKEN Scanner

„Ce hiară încornorată
Umbla cu gura căscată
Şi numai cu limba râmă
Tot răstoarnă şi dărâmă!"
(plugul)

7. Nu uitaţi!

Anton Pann e în noi şi noi ne regăsim în opera sa, rămânând şi pentru eternitate ceea ce viaţa şi opera l-au făcut să fie: un om din mulţime, care a întrupat acele virtuţi ale ei, care l-au făcut să treacă biruitor printre vitregiile vremurilor trecute.

A avut multă minte, finețe şi haz. Ne putem mândri gândindu-ne că a fost înaintaşul nostru.

CÂNTAREA ROMÂNIEI

după Alecu Russo
de Anton Pann

Alecu Russo (1819 - 1859)

✓ *Alecu Russo* s-a născut în anul 1819 în satul Străpeni într-o familie de mici boieri. Mama era născuta Donici şi se înrudea cu C. Negruzzi.

✓ La 10 ani pleacă la studii în Elveţia, apoi la 16 ani la Viena pentru „ studii de comerţ".

✓ Primele publicaţii *Stânca corbului* şi *Piatra teiului* apar în limba franceză.

✓ Scrie în limba română: *Iaşii şi locuitorii săi în 1840* şi *Cântarea României.*

Scanned with OKEN Scanner

1. Ştiaţi că:

✓ Primele sale lucrări au fost traduse de *Mihail Sadoveanu* şi *Vasile Alecsandri*?

✓ În 1844 *Alecu Russo* se stabileşte la Iaşi?

✓ Balada „ Mioriţa" a fost culeasă de *Alecu Russo* la Soveja (1846)?

✓ În 1848 participă la Adunarea de la Blaj alături de Costache Negri şi Vasile Alecsandri?

✓ Moare la Iaşi în februarie 1859?

✓ Este înmormântat la Iaşi la biserica Bărboi?

✓ *Cântarea României* se compune din 65 de capitole?

2. Comentaţi fragmentul:

„Care e mai mândră decât tine în toate ţările semănate de Domnul pre pământ? Care alta se împodobeşte în zilele de vară cu flori mai frumoase, cu grâne mai bogate?"

3. Spuneţi ce înseamnă „patria" pentru fiecare om! Citiţi în întregime lectura!

4. Selectaţi din text:

✓ imagini vizuale;

✓ imagini auditive;

✓ imagini olfactive;

✓ imagini tactile;

✓ imagini sufleteşti.

5. Găsiţi expresiile care atribuie acţiuni omeneşti lucrurilor!

Scanned with OKEN Scanner

6. *Extrageți cuvintele care sunt însoțite de însușiri deosebite!*

7. *Alcătuiți familia lexicală a cuvântului* **patria.**

8. *Argumentați relația dintre titlu și conținutul textului!*

9. *Alcătuiți o compunere cu titlul:* **Mândra țară română.**

ROLUL CUVINTELOR ÎN TRANSMITEREA MESAJULUI PRIN TEXTUL LITERAR

1. *Rețineți:*

✓ cuvintele limbii române sunt un amestec de imagini care izvorăsc din inima și mintea omului;

✓ la școală se formează capacitatea de a înțelege și de a folosi corect și creator achizițiile de vocabular;

✓ înțelegerea mesajului unui text literar se realizează prin perceperea sensului fiecărui cuvânt, chiar și a celor cu sens figurat;

✓ limbajul artistic care dă expresie unor stări de mare tensiune sufletească, face apel la sensurile figurate ale cuvintelor, la diferite figuri de stil, la procedee artistice variate, pe care trebuie să le căutați și să le folosiți în exprimarea de fiecare zi.

2. *Găsiți explicațiile potrivite pentru expresia:* „**Dunărea bătrână, biruită de părinții tăi, îți sărută poala**”.

3. *Completați cu cuvinte care arată însușiri omenești:*

✓ Pământul – se mișcă;

✓ Dunărea –

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ Pâraiele –
- ✓ Aerul –

4. Găsiți însușiri neobișnuite pentru cuvintele: **dumbrăvile, Dunăre, popor, vreme, inimă.**

5. Desenați un tablou inspirat dintr-un capitol din **Cântarea României** *de Alecu Russo.*

6. Alcătuiți enunțuri în care cuvintele **vechi, limpezi, dulci,** *să fie folosite cu sens obișnuit, apoi cu alt sens decât cel obișnuit.*

Exemplu:

Mă îmbrac cu haine ***vechi.***

Gândurile ***vechi*** *îmi dau târcoale.*

7. Alcătuiți comparații folosind ca suport textul lecției ***Cântarea României*** *de Alecu Russo.*

8. Grupați în două coloane sensurile obișnuite și cele neobișnuite ale cuvintelor: **țară mândră, fată mândră, vreme rece, suflet rece, munții albi, nopți albe, carieră de piatră, inimă de piatră.**

9. Alăturați cuvintelor date, altele potrivite pentru a forma expresii artistice: **izvor, popor, aer, zile.**

10. Priviți cu ochii minții pentru a putea descoperi imaginile vizuale din textul lecției ***Cântarea României*** *de Alecu Russo.*

11. Încercați să creați versuri despre țară.

Scanned with OKEN Scanner

SCRIEREA IMAGINATIVĂ

E bine să ştiţi!

a) **compunerea este** o lucrare scrisă în legătură cu un anumit subiect;

b) **sunt compuneri**: lucrările scrise efectuate în clasă sau acasă la limba română sau istorie, articolele trimise ziarelor sau revistelor, scrisorile;

c) **o compunere conţine**: povestirea pe larg sau în rezumat a unor lecturi, filme, piese de teatru; descrierea unui loc din natură, a unui obiect, a unei fiinţe sau a unui personaj; prezentarea cunoştinţelor dobândite la diferite obiecte; comunicarea unor ştiri, gânduri, sentimente.

d) **etapele unei compuneri sunt**: strângerea materialului; citirea cărţii, lecturii; alegerea (din memorie) a impresiilor, amintirilor (legate de titlul compunerii); observarea faptelor, obiectelor, fenomenelor naturii, fiinţelor; alcătuirea planului; redactarea; recitirea textului vederea realizării unei forme corecte şi îngrijite.

e) **părţile unei compuneri sunt**: introducerea, care indică timpul şi locul unde se petrec faptele, principalele personaje; cuprinsul, în care se prezintă faptele pe larg, într-o anumită ordine; încheierea (scurtă) ce conţine soluţionarea întâmplărilor povestite.

1. Daţi un titlu potrivit următorului fragment:

„Cuvintele-i sunt însoţite de fulgere şi trăsnete. Marea se tulbură şi fierbe. Furtuna se dezlănţuie. Pământul, zguduit, se crapă. Valuri uriaşe se lovesc d stâncile din ţărm urlând. Cerul ca smoala se despică în sus."

Scanned with OKEN Scanner

2. *Folosiți următoarele expresii pentru a realiza o compunere cu titlul* **Toamna la Liveni**: **frunzele rumene ale copacilor, nori puri, ultimele rândunele, frunze de mesteacăn ca bănuți de aur, toamna blândă, aer înmiresmat, ținut de cânt, poame coapte.**

3. *Descrieți un fenomen al naturii după următorul plan:*
   a) natura înaintea declanşării fenomenului;
   b) desfăşurarea fenomenului;
   c) potolirea fenomenului naturii;
   d) consecințe pentru natură.

4. *Descrieți o plantă sau un animal îndrăgit de voi.*

5. *Continuați compunerea începută, folosind dialogul. Dați-i un titlu potrivit!*

   Dincolo de fâlfâitul subțire de aripi şi frunzele înfiorate nu străbătea nici un sunet. Singurătatea aceea solemnă şi tăcută a codrului amuțit, mă învăluia.

6. *Alcătuiți o compunere după proverbul:* **Cine se iubeşte se-mprieteneşte.**

7. *Priviți cu atenție unul din tablourile lui Octav Băncilă şi descrieți-l! Folosiți-vă de următorul plan:*
   a) câteva date biografice;
   b) conținutul tabloului;
   c) culori folosite;
   d) stările sufleteşti trăite la contemplarea tabloului;

8. *Scrieți o compunere liberă cu titlul „***Un vis***”. Alcătuiți planul de idei al compunerii.*

Scanned with OKEN Scanner

Probă de evaluare

Obiective de evaluat:

Elevii vor fi capabili:

O_1: să realizeze un text pe o anumită temă;

O_2: să exprime puncte de vedere proprii referitoare la anumite secvențe dintr-un text literar;

O_3: să recunoască sinonimele care fac parte din vocabularul activ;

O_4: să utilizeze corect, în contexte diferite, achizițiile lexicale noi;

O_5: să scrie corect enunțuri cu ortograme date;

O_6: să identifice sensul figurat al cuvintelor.

Conținuturi:

I: Realizați portretul copilului ***George Enescu*** *într-o compunere cu titlul:* ***„Şi el a fost copil”****.*

I_2: Alegeți 3-4 expresii din lectura ***„Cântarea României”*** *de* **Alecu Russo** *si explicați-le.*

I_3: Realizați corespondența între cele două coloane, în funcție de înțelesul cuvintelor:

Scripcă	Penson
Penel	Singur
Cert	Simțire, delicatețe
Zămisli	Vioara
sensibilitate	A crea

Scanned with OKEN Scanner

I_4: Alcătuiți enunțuri pentru fiecare din formele de mai jos:

de altfel - de alt fel
deloc - de loc

I_5: Dați câte un exemplu pentru ortogramele: **cam / c-am, tei / t-ei, mie / mi-e, moi / m-oi.**

I_6: Scrieți enunțuri în care verbul ***a colinda*** *să aibă cel puțin două sensuri figurate.*

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea 4 Vraja cuvintelor

TOAMNA

de Octavian Goga

Octavian Goga (1881- 1938)

✓Octavian Goga s-a născut la 1 aprilie 1881 în satul Răşinari, judeţul Sibiu, într-o familie de intelectuali. Tatăl său, Iosif Goga, era preot, iar mama, Aurelia, învăţătoare.

✓A studiat la Sibiu, Braşov, Budapesta.

✓Volume de poezii: ***Poezii***, **„Ne cheamă pământul"**(1909), **„Din umbra zidurilor"**(1913) , **„Cântece fără ţară"**(1916) , **„Din larg"**(1939).

✓A murit la 7 mai 1938, la Ciucea, unde este şi înmormântat.

✓Crezul literar al poetului: *„Eu, graţie structurii mele sufleteşti, am crezut totdeauna că scriitorul trebuie să fie un luptăt, un deschizător de drumuri , un mare pedagog al neamului din care face parte."*

1. Poezia prezintă:

- ✓ o descriere
- ✓ o întâmplare
- ✓ o discuţie

2. Formaţi perechi de cuvinte cu sens asemănător:

lămâiţă	viscol
viforniţă	iasomie
împodobit	nord
suri	înfrumuseţat
zdrenţuit	cenuşii
miazănoapte	rupt

3. *Indicaţi sensul corect al cuvintelor:*

a) brumă

✓ cristale de zăpadă care se formează noaptea prin îngheţarea vaporilor de apă şi care se depun pe plante, obiecte, sol;

✓ brumă;

b) dumbravă

✓ pădure tânără şi deasă;

✓ pădure tânără şi nu prea deasă;

c)

✓ metal moale şi greu, maleabil, de culoare cenuşie albăstrie;

✓ metal folosit la fabricarea ţevilor de canalizare;

4. *Precizaţi sensurile cuvintelor subliniate:*

Mama mă mângâie des pe creştet.
De pe creştetul dealului se vede satul ca-n palmă.
Becul din creştetul stâlpului s-a ars.
Nucii s-au îndoit datorită vântului puternic.
Croitorul a îndoit materialul.
La petrecere vinul a fost îndoit cu apă.
Bunica s-a îndoit de spate.
Nu m-am îndoit niciodată de cuvântul tău.
Pe cumpăna fântânii stă o vrabie.
Ionel stă în cumpănă neştiind încotro să o ia.

5. *Bifaţi semnele toamnei care sunt prezente în poezie:*

✓ soarele e palid
✓ bruma a căzut
✓ plouă rar
✓ cerul e înnorat
✓ bate vântul puternic
✓ lămâiţa s-a ofilit

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ păsările ciripesc
- ✓ cad frunzele

6. *Alcătuiți propoziții cu expresiile:* **de toamnă, la toamnă, astă toamnă, pe toamnă, până la toamnă.**

7. *Formați familia cuvintelor:* **grădină, poveste, lacrimă.**

8. *Alcătuiți propoziții în care cuvintele* **învie** *și* **poartă** *să aibă diferite înțelesuri.*

9. *Bifați cuvintele care arată sentimentele poetului:*
- ✓ jale
- ✓ tristețe
- ✓ indiferență
- ✓ regret
- ✓ milă
- ✓ dragoste față de natură

10. *Completați tabelul cu expresii artistice:*

Epitete	Personificări
brumă argintie	tremură pe câmp porumbul

11. *Potriviți etapele din viața omului cu cele patru anotimpuri:*

primăvara	bătrânețea
vara	maturitatea
toamna	tinerețea
iarna	copilăria

Scanned with OKEN Scanner

12. *Atribuiţi însuşiri omeneşti următoarelor substantive:*

grădina — nucii
lămâiţa — ciocârlie
nori

13. *Găsiţi cât mai multe însuşiri potrivite substantivului* **toamnă.**

14. *Completaţi enunţurile altfel decât în poezie:*

.....de dumbravă.
Norii .....
.....zdrenţuită
Tremură.....

15. *Completaţi tabelul cu cuvinte care arată:*

Culoarea	***Mişcarea***	***Zgomotul***

16. *Explicaţi expresia:* **Toamna se numără bobocii .**

17. *Desenaţi tabloul preferat.*

NU

18. *Realizaţi o compunere umoristică pornind de la descrierea unui anotimp în care să folosiţi caracteristicile altui anotimp.*

Scanned with OKEN Scanner

IARNA

de Vasile Alecsandri

Vasile Alecsandri (1821- 1890)

✓ Vasile Alecsandri s-a născut la 14 iunie 1821 la Bacău ca fiu al boierului Vasile Alecsandri şi al Elenei Cozoni. Copilăria şi-a petrecut-o la moşia părintească de la Mircești, unde îl cunoaşte pe Vasile Porojan.

✓ Ca toți copiii de boieri studiază acasă, după care urmează cursurile pensionului francez din Iaşi. Pleacă apoi în Franța, unde îl întâlneşte pe Alexandru Ioan Cuza.

✓ Opera celui care a fost numit de Mihai Eminescu *rege al poeziei* cuprinde:

- ✓ Poezie – **Doine şi lăcrămioare, Ostaşii noştri, Pasteluri**
- ✓ Proză
- ✓ Teatru
- ✓ Moare în 1890, la moşia sa de la Mircești.

1. Potriviți cuvintele cu același înțeles:

văzduh	clopoței
dalbi	întrezărește
troiene	stafie, nălucă
prevede	spumă, aici rotocoale de fum
fantasme	depărtare, orizont
cumplită	groaznică, teribilă
clăbuci	albi
zurgălăi	aer, atmosferă

2. Bifați semnele iernii prezente în poezie:

- ✓ ninge când şi când
- ✓ viscolește
- ✓ soarele e palid
- ✓ troienele sunt lungi
- ✓ cerul e înnorat

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ pământul e acoperit cu o plapumă moale
- ✓ plopii sunt ca fantasmele
- ✓ pământul e acoperit cu o zale argintie

3. *Găsiți înțelesul opus al cuvintelor:*

lungi -	tinerețe –
adunate -	dezmiardă –
albi -	voios –
ziua -	

4. *Formați familia lexicală a cuvântului* **fum**.

5. *Stabiliți înțelesul verbului* **a cerne** *din propozițiile:*

Bunica **cerne** făină.
De dimineață **cerne** o ploaie măruntă și deasă.
Cerne-ți faptele bune de cele rele și vei fi apreciat de toți.

6. *Atribuiți însușiri omenești următoarelor substantive:*

iarna. aprigă...	soarele.....
fulgii. jugăuși	plopii. uzătoare
țara. bogată	norii. mahonăți

7. *Adăugați substantivelor date însușiri potrivite:*

iarnă.....	norii.....
troiene.....	soare.....
țară.....	fulgi.....

8. *Găsiți versurile care exprimă sentimentele resimțite de autor:*

uimire	tristețe
admirație	bucurie
înfiorare	

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ pământul e acoperit cu o plapumă moale
- ✓ plopii sunt ca fantasmele
- ✓ pământul e acoperit cu o zale argintie

3. *Găsiți înțelesul opus al cuvintelor:*

lungi	-	tinerețe	–
adunate	-	dezmiardă	–
albi	-	voios	–
ziua	-		

4. *Formați familia lexicală a cuvântului* **fum**.

5. *Stabiliți înțelesul verbului* **a cerne** *din propozițiile:*
Bunica **cerne** făină.
De dimineață **cerne** o ploaie măruntă și deasă.
Cerne-ți faptele bune de cele rele și vei fi apreciat de toți.

6. *Atribuiți însușiri omenești următoarelor substantive:*

iarna.....	soarele.....
fulgii.....	plopii.....
țara.....	norii.....

7. *Adăugați substantivelor date însușiri potrivite:*

iarnă.....	norii.....
troiene.....	soare.....
țară.....	fulgi.....

8. *Găsiți versurile care exprimă sentimentele resimțite de autor:*

uimire	tristețe
admirație	bucurie
înfiorare	

Scanned with OKEN Scanner

9. Găsiți elementele din poezie care sugerează planul cosmic şi pe cel terestru:

Planul cosmic

✓ _____
✓ _____
✓ _____
✓ _____
✓ _____
✓ _____

Planul terestru

✓ _____
✓ _____
✓ _____
✓ _____
✓ _____

10. Completați cadranul cu imagini vizuale, cromatice, de mişcare, auditive.

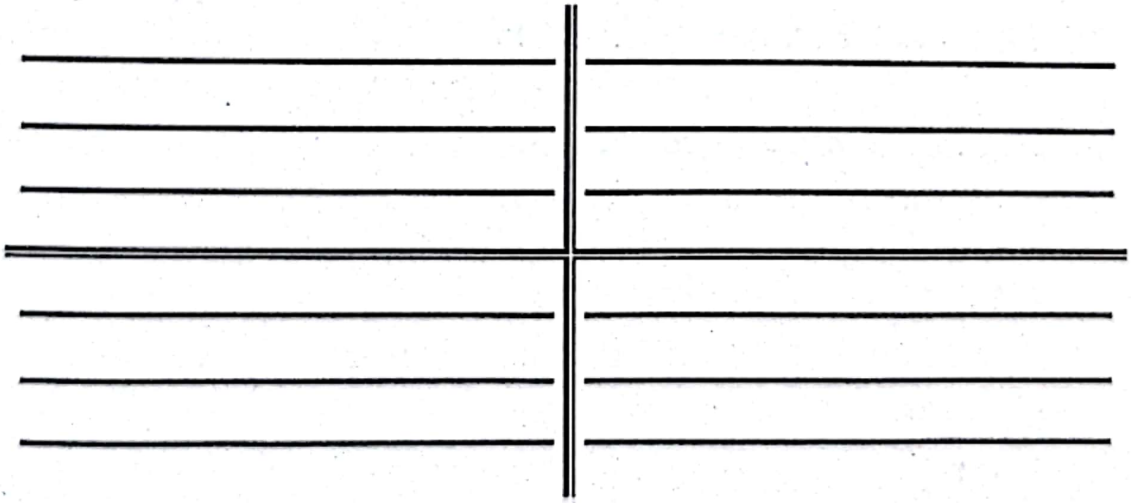

Scanned with OKEN Scanner

11. Completați tabelul următor cu expresii artistice din poezie:

Epitete	*Comparații*	*Personificări*	*Repetiții*	*Enumerații*

12. Găsiți și alte comparații:

fulgii plutesc ca.....

soarele se prevede ca.....

plopii se pierd în zare ca .....

13. Imaginați-vă că sunteți un fulg de nea. Povestiți ce vedeți din înălțimea cerului.

14. Imaginați-vă că sunteți un om de zăpadă. Povestiți o întâmplare hazlie care vi s-ar fi putut întâmpla.

15. Descrieți o zi viscoloasă de iarnă.

16. Desenează un peisaj de iarnă.

17. Rețineți semnificația albului:

- ✓ dăruire;
- ✓ altruism;
- ✓ înțelepciune din cărți;
- ✓ curățenie;
- ✓ belșug;
- ✓ pace;
- ✓ nevinovăție;
- ✓ puritate

Scanned with OKEN Scanner

DELTA DUNĂRII

de Marin Sorescu

Marin Sorescu (1936 - 1996)

✓ Marin Sorescu s-a născut la 19 februarie 1936 în comuna Bulzeşti, din judeţul Dolj. A urmat cursurile Liceului Militar din Predeal, după care a absolvit Facultatea de Filologie din Iaşi.

✓ Opera sa cuprinde: versuri, proză, teatru.

✓ Volume de versuri: *Singur printre poeţi, Poeme, Cartea ceasului, Poezii cenzurate, Norii*;

✓ Proză pentru copii: *Unde fugim de acasă?, Ocolul infinitului mic pornind de la nimic.*

✓ În anul 1990 a primit Premiul Internaţional Herder. S-a stins din viaţă la 9 decembrie 1996 la Bucureşti.

✓ *„Este entuziast şi beat de univers, copilăros, sensibil şi plin de gânduri până la marginea spaimei de ineditul existenţei"*

(George Călinescu)

1. Mic dicţionar ornitologic:

guguştiuc – specie de turturea de culoare cenuşie-brună;

lişiţă - pasăre călătoare de baltă cu pene negre şi cu o pată albă între ochi;

nagâţ - pasăre de baltă cu pene negre verzui pe spate , alb pe pântece şi cu un moţ negru în creştet;

bâtlan - pasăre de baltă, înaltă de aproximativ un metru, cu picioare lungi, cu pene cenuşii, cu moţ de câteva pene date pe spate (stârc cenuşiu);

2. Precizaţi sensurile cuvântului **grav** *din enunţurile următoare:*

Accidentul produs va avea urmări *grave* asupra copilului.

Directorul a intrat în clasa noastră cu o privire *gravă*.

Din sala de muzică răzbat sunete *grave*.

Scanned with OKEN Scanner

3. *Alcătuiți propoziții cu expresiile:* **a da brânci, a merge pe brânci, a cădea pe brânci, a-i da inima brânci.**

4. *Înlocuiți expresiile scrise italic cu cuvinte care au același înțeles:*
Pescarii cutreieră canalele deltei în *ambarcațiuni înguste.*
În grupuri mari aceştia colindă prin toate *locurile neumblate.*
Am fost fascinată de locurile *pline de farmec* ale deltei.
Am pescuit doar *peşti mici, cu capul mare, lățit.*

5. *Alcătuiți propoziții în care cuvintele:* **pui, seamănă, deschide,** *scoate să aibă înțelesuri diferite.*

6. *Alcătuiți familia lexicală a cuvintelor:* **pai, stuf, pădure.**

DE MEMORAT

7. *Aşezați expresiile*: **a bate la cap, a bate câmpii, a bate pasul pe loc, a bate palma, a bate din gură, a se bate cap în cap, a bate la maşină, a bate la ochi, a bate mult drum, a bate joc, a bate soarele,** *în locul spațiilor punctate:*
Mi-am pus pălărie ca să nu .....în cap.
Când se întâlnesc vecinele la fântână.....fără oprire.
Oamenii fără inimă.....de cei năpăstuiți de soartă.
Ca să ajungă în Canada .....cu vaporul.
Culoarea stridentă a rochiei.....
Cele susținute de Dan se.....
Ca să-şi câştige existența mai.....de scris.
Când cei doi au încheiat afacerea au.....
În România construcția blocurilor.....pe loc.
La istorie, la întrebarea pusă, Ionel a început să.....
Când are nevoie de ceva, Dan .....pe mama sa.

Scanned with OKEN Scanner

8. Grupați cuvintele cu același înțeles: **cârd, poză, paradis, fotografie, rai, trestie, lotcă, călăuză, vicleșug, șmecherie, conducător, barcă, stol, ghid.**

9. Alcătuiți propoziții în care cuvântul **bătrân** *să fie pe rând substantiv și adjectiv.*

10. Găsiți substantive potrivite pentru adjectivele următoare:

cenușiu	bătrân
aspre	dulce
înalți	

11. Găsiți cuvinte cu înțeles opus pentru:

bătrân	frumoasă
bine	înalt
râde	dulce

12. Selectați din text următoarele mijloace artistice și completați apoi tabelul:

Epitete	***Comparații***	***Personificări***	***Repetiții***

Scanned with OKEN Scanner

13. Completaţi tabelele:

Plante	*Expresii folosite*	*Tipul imaginii*

Animale	*Expresii folosite*	*Tipul imaginii*
pelicanul	pelicanul bătrân stă toată ziua grav	Imagine vizuală

14. Jocul rimelor: Găsiţi cuvinte care să rimeze cu: **mure, frumoasă, nou, brotaci, şmecherie, ghizi, picioare, plajă, bâtlan, mal, ciocul.**

15. Autorul caută să păstreze tot timpul legătura cu cititorul stârnindu-i interesul, curiozitatea prin folosirea unor expresii de adresare directă de felul: „nu vedeţi” . Identificaţi şi alte astfel de expresii.

16. Subliniaţi rândurile care stârnesc zâmbetul. Aşezaţi enunţurile sub formă de versuri ţinând seama de cuvintele care se potrivesc la sfârşit (rimează).

Scanned with OKEN Scanner

17. Scrieți o reclamă în care să îndemnați turiștii să viziteze Delta Dunării.

18. Scrieți o scrisoare unui prieten din altă țară în care să prezentați frumusețile deltei.

19. Reporterul vă cere să răspundeți la întrebările:

- ✓ Care sunt viețuitoarele deltei?
- ✓ Care e planta cea mai răspândită în deltă ?
- ✓ Ce se obține din fabricarea acestei plante ?

20. Citiți de același autor „Unde fugim de acasă?"

Ştiați că...

✓ Delta Dunării constituie cel mai tânăr pământ românesc format prin depunerea de aluviuni aduse de fluviu. De asemenea este o adevărată împărăție a apelor , plantelor , păsărilor şi animalelor ?

✓ Rezervația Biosferei Delta Dunării adăpostește peste 3400 se specii de animale nevertebrate şi vertebrate din care 300 sunt specii de păsări şi 60 sunt specii de peşti .

✓ În Delta Dunării se află o suprafață foarte întinsă de stuf .

Rețineți !

✓ Lectura „Delta Dunării" înfățișează frumusețile şi bogățiile celui mai tânăr pământ românesc.

Scanned with OKEN Scanner

✓ Este o scriere originală, modernă prin forma ei artistică de proză ritmată. Procedeul folosit este jocul lingvistic.

Lectură suplimentară

Muntele cel Hodoronc - Tronc

de Marin Sorescu

M-am făcut luntre şi punte şi v-am adus de la mare la munte. Mă gândisem să vă las la Bucureşti şi să vă aduc munţii acolo, într-o traistă cu poveşti. Dar când să-i fac frumos ghem, munţii n-au vrut să încapă în tren. Au zis că ei nu se mişcă din aşezarea lor străveche, numai fiindcă sunteţi voi nişte leneşi fără pereche. Acum uitaţi-vă: toţi sunt făcuţi din piatră (care e un fel de prefabricată). Nu ştiu când au crescut aceşti ştrengari, că omenirea când a venit i-a găsit mari. Se opriseră ca nişte elefanţi în zare, cu tot cerul în spinare. Bine că nu le vine în cap să plece acum mai departe, că n-am avea unde să ne dăm la o parte.

Munţii noştri sunt bogaţi ca soarele. Au aur şi argint în toate buzunarele. Creasta aia, care parcă se clatină, cred că e de platină. Unde te-ndrepţi dai de nuiele pentru fluiere şi de buşteni groşi. Sub pietre sunt cărbuni , cu care desenează locomotivele aburi pufoşi. Au fier, var, sare, dar ce n-au? Chiar şi lupi care fac „hau-hau". Ca să nu mai vorbesc de ape minerale şi alte izvoare: cu ele munţii se spală pe picioare. Da, da, nu mai sunt alţii care să le semene. Uite, ne fac semn să intrăm în ei ca-n cetatea lui Cremene.

Scanned with OKEN Scanner

Câţiva munţi Carpaţi sunt mai înalţi decât ceilalţi. Când se uită în jos, uneori, le vine ameţeală şi-atunci îşi pun comprese cu nori. Căci să ştiţi: munţii sunt cei care dirijează ploile, spunându-le norilor: „Ce vă îngrămădiţi toţi aici ca oile? Mă, apă chioară, nu mă auzi? Plouă mai la câmpie că mă uzi".

SUBSTANTIVUL

Nu uitaţi!

Substantivul se recunoaşte astfel:

- ✓ îl numărăm (o bancă – două bănci)
- ✓ îi alăturăm o însuşire (carte interesantă)
- ✓ poate fi precedat de cuvintele „acest" , „aceasta" (această floare, acest oraş)

1. Grupaţi pe trei coloane cuvintele care denumesc fiinţe, lucruri, fenomene ale naturii: **fazan, bicicletă, fluture, ninsoare, bancă, ploaie, vulpe, carte, medic, tunet, bloc, profesor, munte, elev, pălărie, camion.**

2. ***Joc didactic***

Enumeraţi cât mai multe substantive!

Elevii împărţiţi în grupe vor completa câte una din listele de mai jos:

- ✓ nume de animale domestice;
- ✓ nume de flori;
- ✓ jucării;
- ✓ legume;
- ✓ ţări;

Scanned with OKEN Scanner

*3. **Joc didactic***

Se va citi o listă de cuvinte. Când copiii vor auzi un substantiv, vor bate din palme: mersul, eu, pleacă, motor, mincinoasă, bucuros, tâmplar, el, modest, ciocănitoare, geam, icoană, bun, pivniță.

4. Găsiți substantive cu același înțeles pentru:

văzduh	zgomot
școlar	catastrofă
învățător	țipăt
prieten	păcurar
zăpadă	pădure
mlădiță	negură

5. Aflați perechea nepotrivită:

zi	**prieten**	**bunătate**
viață	**june**	**chibzuință**

6. Înlocuiți substantivul comun cu un substantiv propriu:

Copilul ascultă o poveste .
În țară a fost o secetă fără precedent.
Pe fluviu e navigație intensă.
Muntele seamănă cu un castel din basme.
În oraș, turiștii vizitează Palatul Culturii.

7. Treceți la plural substantivele:

apă .....
stea.....
bloc.....
floare.....
varză.....
corn.....

8. *Treceți substantivele de la plural la singular:*

munți.....

câmpii.....

ape.....

berze.....

coli.....

fii.....

9. ***Joc didactic:***

Realizați o listă cu cele necesare unei ore de abilități practice. Folosește cât mai multe substantive.

10. ***Joc didactic**: Cine știe?*

Găsiți substantive care:

- ✓ încep cu silaba **ma -** ;
- ✓ se sfârșesc cu silaba **- se;**
- ✓ conțin pe **m** înainte de **b** și **p;**
- ✓ conțin vocalele duble **ee;**

11. *Imaginați-vă că sunteți ghid turistic. Prezentați turiștilor orașul vostru.*

Clasa va fi împărțită pe două grupe. Prima grupă va nota substantivele comune, cealaltă substantivele proprii folosite.

12. *Descoperiți sensurile cuvintelor:* **ochi, cap, broască.** *Alcătuiți cu ele propoziții.*

13. Scrieți corect!

Lui Ana / Anei îi place să citească povești.

Lui Adrian / Adrianului i s-a părut că vine trenul.

Lui Carmen / Carmenei i s-a pregătit o surpriză.

Scanned with OKEN Scanner

14. Treceţi substantivele la formele date. Ce observaţi?

un fiu	nişte fii	toţi fiii
un geamgiu		
un camionagiu		
un barcagiu		
un tinichigiu		
un vizitiu		
un cazangiu		

15 Continuaţi şirul substantivelor care au:

numai formă de singular: aur, grâu .....

numai formă de plural: icre, zori.....

16. Formati substantive din verbele:

a intra	a ierta
a merge	a se lumina
a privi	a sângera
a stropi	a căuta
a înveli	a pietrui
a cloci	

17. Se dau substantivele: **covor, iarbă, picior**. *Creează un text hazliu.*

18. Lăsaţi-vă imaginaţia să zboare şi opriţi-vă în ... ***Ţara Substantivelor.***

19. Găsiţi substantive care să rimeze cu substantivele date:

vioară.....

barcagiu.....

cocori.....

Scanned with OKEN Scanner

blocul.....
grădină.....
câmpie.....

20. Găsiți cuvintele care denumesc lucruri mai mici (diminutive) pentru următoarele substantive: **fată, casă, pisică, floare, cană, scaun, mașină, grădină, pădure.**

21. Substantivele intră în alcătuirea comparațiilor. Formați comparații pornind de la substantivele:
obraji ca bujorul
lacul ca.....
cerul ca.....
degete ca.....
părul ca.....

ADJECTIVUL

1. Asociați substantivului adjectivul corespunzător:

elev	veștede
frunze	colorată
minge	șireată
vulpe	mare
bucurie	înnorat
cer	silitor
zăpadă	pufoasă

2. Formați adjective din substantivele următoare:

frumusețe	țăran
blândețe	mătase
copil	lumină
vrednicie	veselie

Scanned with OKEN Scanner

3. Construiți propoziții în care cuvintele: verde, tânăr, bătrân să fie substantive și apoi adjective.

4. Cine poate fi ?

- ✓ albă, pufoasă, sclipitoare .....
- ✓ rotund, fierbinte, strălucitor .....
- ✓ răcoroasă, verde, deasă .....

5. Găsiți adjective cu același înțeles pentru: **firav, sublim, plumburiu, dificil, străveziu.**

6. Indicați sensul cuvântului **bun***:*

Am avut un timp *bun* la munte.
Tatăl meu este un om *bun.*
Am ascultat sfatul *bun* al învățătoarei.
Copilul *bun* e totdeauna iubit.
Elevul *bun* primește coroniță.
La concursul de înot a obținut un rezultat *bun.*

7. Așezați următoarele adjective în fața substantivelor, după care treceți-le la plural:

peștișorul auriu	peștișor zglobiu
tată grijuliu	codru pustiu
fluture străveziu	nor trandafiriu

Spuneți ce ați observat?

8. ***Joc didactic:*** *Ghicește cine e?*

Găsiți trei, patru însușiri fizice și sufletești ale unui coleg din clasă. Ghiciți despre cine este vorba

9. Găsiți însușiri opuse pentru adjectivele: **mare, harnic, cald, tare, înalt, dușmănos, principal, transparent.**

Scanned with OKEN Scanner

10. Stabiliți o însușire obișnuită și o însușire neobișnuită pentru substantivele următoare:

iarnă	brazi	copilărie
soare	stele	pădure

11. ***Joc didactic:*** *La cumpărături*
Imaginați-vă că mergeți la cumpărături la cofetărie. Descrieți trei produse de cofetărie.

12. Realizați un portret sumar al bunicii. Folosiți însușiri neobișnuite.

13. Modificați forma verbelor pentru a obține adjective.

a pârî	a îmbătrâni
a minți	a asculta
a risipi	a pietrui
a împăduri	

14. Treceți adjectivele următoare la numărul plural: **ambiguu, fumuriu, complexă, absurd, geros, continuu, apt, mediocru, toxic.**

15. Completați propozițiile cu adjective potrivite:
Câmpia..... se desfășoară până departe.
Soarele..... apare brusc.
Razele lui ..... țes dantele .....
Păsări.....își înalță trilurile.....
O adiere ..... se simte uneori.

16. Găsiți însușiri opuse: **pământ uscat, om sincer, vrăbii gureșe, cer întunecat, școlar ordonat.**

Scanned with OKEN Scanner

17. *Dublați însușirile:* și alcătuiți propoziții
văi înguste și adânci
munți înalți și.....
brazi drepți și .....
câine credincios și .....
poteci șerpuite și .....

DESCRIEREA UNUI COLȚ DIN NATURĂ

Nu uitați!

Compunerea în care autorul înfățișează un colț din natură, un lucru, o ființă sau un fenomen se numește descriere.

Descrierea unui colț din natură presupune:

✓ observarea cu atenție a locului respectiv așa cum este el într-un moment al zilei (dimineață, amiază, seară);

✓ notarea într-un carnețel a observațiilor făcute;

✓ elaborarea unui plan de idei, respectând părțile unei compuneri;

✓ dezvoltarea planului de idei folosind expresii cât mai frumoase;

Priveliștea aleasă trebuie zugrăvită astfel încât cel ce citește sau ascultă compunerea să aibă impresia că are în fața ochilor tabloul.

1. Joc de creație :

Ce s-ar întâmpla dacă ar fi numai iarnă?
Ce s-ar întâmpla dacă copacii ar putea vorbi?
Ce s-ar întâmpla dacă parcul ar fi murdar?

Scanned with OKEN Scanner

2. *Redactaţi o compunere cu titlul* **Iarna în parc** *folosind planul următor:*

a) Când şi cu ce prilej ai privit cu mai multă atenţie parcul? (anotimpul, momentul zilei)
b) Cum ţi s-a înfăţişat parcul? (cerul, lumina soarelui, pomii, tufele, păsările, adierea vântului)
c) Ce colţ din parc ţi-a atras mai mult atenţia? De ce?
d) Cum apar oamenii?
e) Cu ce impresii ai plecat? (Ţi-a plăcut plimbarea? Ai fi vrut să mai rămâi?)

Expresii şi cuvinte de sprijin: **parcul pare tăcut, au rămas piţigoii, ciocănitorile, ciorile, luminişurile par foile albe ale unei cărţi, vântul geme uşor, crengile copacilor îmbrăţişează cerul, copacii păreau nişte uriaşi cu braţe albe**

10.XII 3. *Realizaţi o compunere cu titlul* **Iarna în pădure** *respectând următorul plan:*

- ✓ Pădurea iarna;
- ✓ Păsările şi animalele din pădure;
- ✓ Lupii şi animalele de pradă;
- ✓ Expresii şi cuvinte de sprijin:
- ✓ Hibernarea ursului;

Impresiile voastre:

- ✓ pădurea semăna cu un castel de cleştar
- ✓ pădurea geme de durere
- ✓ copacii trosneau din toate încheieturile
- ✓ luminişurile păreau foile albe ale unei cărţi
- ✓ ghemotoace de puf ţopăiau vesele prin zăpada moale
- ✓ urma unei vulpi şnuruind cu coada târâş după ea
- ✓ vântul asculta glasurile când de lup, când de cucuvaie.

CARACTERIZAREA UNUI PERSONAJ

1. Completând corect rebusul veţi obţine pe verticala AB numele unei fiinţe dragi:

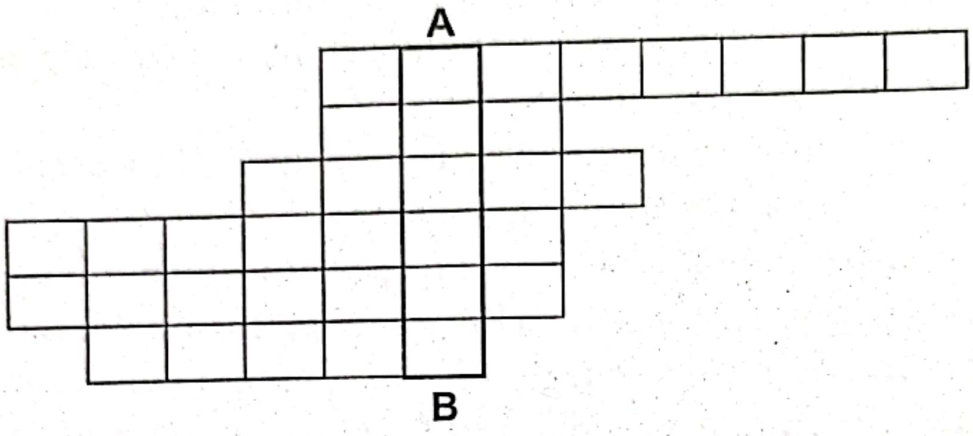

a) Are ochii negri ca.....
b) Spice galbene ca de.....
c) Înalt cât un.....
d) Mlădioasă ca o.....
e) Harnică precum.....
f) Ochi albaştri ca.....

2. Completaţi lista cu proverbe despre prietenie:

„Prieten adevărat este acel care te sfătuieşte de bine nu care îţi laudă nebuniile" (A. Pann)

„Cu prieteni răi, rău te faci" (proverb românesc)

3. Realizaţi o compunere cu titlul **Prietenul meu**, *respectând planul următor:*

✓ Împrejurările în care l-ai cunoscut pe prietenul tău
✓ Înfăţişarea prietenului (statură, chip, îmbrăcăminte, vorba, mersul)

Scanned with OKEN Scanner

✓ Însuşirile sufleteşti (bunătate, răbdare, înțelegere, conştiinciozitate, să se desprindă din întâmplări)

✓ Preocupările sale – hobby-uri

✓ Sentimentele pe care le nutreşti faţă de prietenul tău

4. Realizaţi o compunere cu titlul **Mama mea**. *Înainte de a începe să scrieţi, citiţi şi textele care urmează:*

Mama

de Petre Ghelmez

„Ea este unică pentru că ne-a dat viaţă. Viaţa se dă o singură dată şi este singurul bun care nu are asemănare pe pământ. Ceilalţi [...] ne pot dărui dragostea lor, gândurile lor, ne pot aduce la picioare soarele şi luna de pe cer.

Dar mama ne-a făcut să existăm.

Noi suntem parte din ea şi ea este parte din noi.

Poate să-şi uite lumina raza din care s-a născut?

Ea se bucură pentru noi, suferă pentru noi şi i se umple sufletul de vuietul zborului înălţărilor noastre."

Mama

de Gabriel Volcinschi

În mintea-mi răvăşită
De-atâtea amintiri
Măicuţa mea iubită,
Cu soarele-n priviri,
Mi-apari ca-n prima clipă
Duioasă şi senină,
Îţi văd făptura blândă
Când eu plin de avânt,
Cu mâna-mi tremurândă,
Scriam primul cuvânt
...În orice împrejurare
Oriunde mă aflam ,

Scanned with OKEN Scanner

Şi-n gându-mi se-nfiripă
Imaginea-ţi divină…
Te văd în miez de noapte
La patul meu veghind
Şi la a nopţii şoapte,
Speriată tresărind.
Şi-apoi în ziua-n care
Făceam întâiul pas,
Te văd surâzătoare ,
Cu lacrimi pe obraz
La greu ori la strâmtoare,
Alături te simţeam.
De-aceea azi spre tine
Se-ndreaptă gândul meu,
Şi-alăturea de tine ,
Vreau să mă ştiu mereu
Şi răvăşit de gânduri
Te rog, plin de iubire
Primeşte aceste rânduri
În semn de mulţumire.

Scanned with OKEN Scanner

Probă de evaluare

Obiective de evaluat:

Elevii vor fi capabili:

O_1: să scrie corect şi caligrafic un text, după dictare, respectând ortografia şi punctuaţia impusă de intonaţie;

O_2: să formuleze ideea principală a textului dictat;

O_3: să găsească cuvinte cu înţeles asemănător celor date;

O_4: să selecteze expresiile artistice din text şi să alcătuiască enunţuri noi;

O_5: să găsească însuşiri potrivite pentru fiecare substantiv dat;

O_6: să alcătuiască propoziţii în care cuvântul dat să fie pe rând adjectiv şi substantiv.

O_7: să alcătuiască un text scurt în care să descrie animalul preferat.

Conţinuturi:

I_1: Dictare:

Băiatul cel mai mititel al lui Dumitru Onişor ieşise cu şase oi la mugurul proaspăt al primăverii.

Era un copilaş galben şi mărunţel şi târa pe pământul ravăn nişte ciubote grele ale unui frate mai mare. Ridică spre mine ochii trişti, învăluiţi ca într-o umbră cenuşie şi-şi scoase anevoie din cap pălărioara veche, pleoştită ca o ciupercă (...), apoi acoperindu-se ridică deasupra toiegelul alb, îndemnându-le spre crâng.

Scanned with OKEN Scanner

I_2: Formulați ideea principală a fragmentului.

I_3: Găsiți cuvinte cu același înțeles pentru: **copil, pleoștită, crâng, toiag, ravăn.**

I_4: Selectați din text comparațiile și alcătuiți cu ele propoziții.

I_5: *Alăturați următoarelor substantive o însușire obișnuită și una neobișnuită:*

exemplu: ochi trişti
ochi dulci

pământ --
--

mugur --
--

copil --
--

I_6: Alcătuiți propoziții în care cuvântul **alb** *să fie adjectiv și substantiv.*

I_6: Descrieți în câteva propoziții animalul preferat.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea 5 — Poporul nostru s-a născut creştin

IARNA

de Barbu Ştefănescu Delavrancea

Barbu Ştefănescu Delavrancea (1858-1918)

✓ S-a născut la 12 aprilie 1858, la Bucureşti şi a murit la 20 aprilie 1918, la Iaşi.

✓ Primul volum de proză – ***Sultănica*** (1885), urmat de ***Trubadurul*** (1887), ***Paraziții*** (1892), ***Între vis şi viață*** (1893), ***Hagi-Tudose*** (1903).

✓ Scrie şi basme: ***Neghiniță, Norocul dracului,*** etc.

✓ A scris piese de teatru de inspirație folclorică: ***Apus de soare***(1909),***Viforul*** (1910), ***Luceafărul*** (1910), piese în care apar figurile de domnitori: *Ştefan cel Mare, Ştefăniță şi Petru Rareş.*

Ştiați că ….

- ***B. Şt. Delavrancea*** se înscrie la Facultatea de Drept şi, după obținerea licenței (1882), îşi continuă pregătirea juridică la Paris?
- A fost redactor la revista "România liberă"?
- Intră în politică devenind primar al capitalei în 1889, ministru al Lucrărilor publice în 1910-1912 şi ministru al Industriei şi Comerțului în 1917?
- În 1912 a fost ales membru al Academiei Române?
- Şi-a dramatizat nuvelele ***Irinel*** (1912) şi ***Hagi-Tudose*** (1913)?

1. În ce gen literar se încadrează textul:

- ❑ narațiune
- ❑ descriere

2. Împărțiți textul pe următoarele tablouri:

a) Venirea iernii
b) Râul Doamnei
c) Iarna în sat
d) Căderea nopții

3. Transformați titlurilor tablourilor de la exercițiul 2 în propoziții dezvoltate.

4. Ce fenomene ale naturii sunt surprinse în text?

❑ toamna	❑ ninsoare	❑ vânt	❑ cer
❑ primăvara	❑ lapoviță	❑ crivăț	❑ soare
❑ vara	❑ ploaie	❑ viscol	❑ lună
❑ iarna	❑ ceață	❑ alizeu	❑ stele

5. Înlocuiți cuvintele subliniate cu alte cu sens asemănător:

A dat Dumnezeu zăpadă cu ***nemiluita*** şi cade, cade ***puzderie***, măruntă şi deasă, ca făina la cernut, vânturată de un crivăț care te orbeşte. Muscelele dorm sub zăpada de trei palme. Pădurile, în depărtare, cu tulpini fumurii, ***ciucurate*** de ninsoare, par ***cercelate*** cu flori de zahăr şi corcoduşi. Vuiet surd se încovoaie de după dealuri şi se pierde în văi adânci. Cerul e ca ***leşia***. Cârduri de corbi, ***prididite*** de vânt, ***croncăne*** căutând spre păduri. Viscolul ***se întețeşte***. Vârtejele trec dintr-un ***colnic*** în altul. Şi amurgul serii se întinde ca un ***zăbranic*** sur.

6. Selectați din tabloul "Venirea iernii":

a) propozițiile simple;
b) substantivele proprii;
c) substantivele care denumesc ființe;

Scanned with OKEN Scanner

d) 10 substantive comune;
e) 10 verbe;
f) 5 adjective

7. Transformaţi cuvintele de mai jos în părţile de vorbire specificate şi alcătuiţi enunţuri cu acestea:

fumurii → (subst.)_____ a cădea → (subst.)_____
vuiet → (verb)_____ seară → (verb)_____
a trece → (adj.)_____ vânt → (adj.)_____

8. Analizaţi 3 substantive, 3 adjective şi 3 verbe, la alegere, completând următorul tabel în rubricile corespunzătoare fiecărei părţi de vorbire:

Cuvânt	Parte de vorbire	Timp	Persoană	Număr	Gen

9. Selectaţi imaginile din text, completând următorul tabel:

Imagini vizuale	Imagini auditive	Imagini de mişcare
"măruntă şi deasă"	*"vuiet surd"*	*"cade, cade puzderie"*

10. Realizaţi câte un desen pentru fiecare tablou al textului studiat.

Scanned with OKEN Scanner

COLINDE

Obiceiuri de Ajun

✓ Mersul cu colinda nu este decât o înfăţişare a umblării cu ajunul a preotului, care, neputând colinda într-o singură zi prin cele mai îndepărtate cătune ale parohiei sale, trimite în locul său cântăreţi de la biserică şi, la nevoie, chiar oameni - feciori mai ales - străini de biserică.

✓ Pentru Ajunul Crăciunului, gospodarii îşi strâng de prin sat toate lucrurile pe care le aveau cu împrumut, pentru ca sfintele sărbători să le găsească şi pe dânsele acasă, căci altfel, se crede că acestea vor plânge.

✓ Gospodarii se scoală înainte de răsăritul soarelui şi pun mâna pe toate lucrurile din ogradă: car, plug, coasă, sapă şi celelalte, ca să le fie trag să le folosească la muncă.

✓ De acum încolo până după trecerea sărbătorilor, vreme de două săptămâni, fiecare este dator să se înţeleagă şi să trăiască bine cu cei din preajma sa. Cine caută sfadă va fi pedepsit din această pricină în tot cursul anului.

✓ În vasul cu apă din care familia urmează să-şi toarne pentru spălat, se pun nuci, ca să fie sănătoşi peste an.

✓ Casa se mătură seara, dar gunoiul nu se dă afară, ca să nu le iasă gospodarilor norocul din casă.

✓ Bradul este considerat Arborele Paradisului, al cunoaşterii, arborele Binelui şi Răului, victorie a vieţii.

✓ Peste tot el e privit ca simbolul vieţii, bogăţiei şi prosperităţii.

Scanned with OKEN Scanner

✓ Cum ar arăta un brad ca pe vremuri - Puneți în brad bomboane în hârtie colorată, jucării, ghirlande şi trandafiri de hârtie, mici drapele, conuri de brad, nuci şi lumânări. Nucile vopsiți-le în auriu sau argintiu şi legați-le cu panglici colorate.

(*Sărbătorile la români: Crăciunul*, Socec & Sfetea, reproducere)

1. Cântați colindele studiate la limba română; adăugați repertoriului vostru şi alte colinde pe care le ascultați pe casete audio sau de la colegi.

2. Specificați din următoarele colinde: "Florile dalbe", "Trei păstori" şi "Astăzi s-a născut Hristos":

a) versurile care se repetă la intonare; explicați semnificația lor;
b) cum apare Hristos în cele trei colinde;
c) care este rolul colindelor în seara de Crăciun.

3. Răspundeți la următoarele întrebări citind cele trei colinde enunțate la exercițiul 2:

a) Pe la casele cui se duc colindătorii?
b) Pe cine "aduc" copiii în casele oamenilor în seara de Crăciun?
c) Ce se sfătuiră cei trei păstori?
d) Când s-a născut Hristos? Cum era El?

4. Alcătuiți enunțuri cu următoarele expresii: **"a aduce pe Dumnezeu", "a mântui de rău", "cu voie bună", "chip luminos", "soare-n raze luminat".**

5. Alcătuiți o compunere cu titlul **"Seara de Crăciun"** *folosind expresiile de mai sus.*

Scanned with OKEN Scanner

COLINDĂTORII

de George Coşbuc

George Coşbuc (1866-1918)

✓ *S-a născut la 20 septembrie 1866 la Hordou, în ţinutul Năsăutului, fiind unul din cei 15 copii ai preotului Sebastian şi ai preotesei Maria.*

✓ Copilăria petrecută la Hordou, Salva şi Telciu, într-un mediu ţărănesc şi într-o atmosferă de basm şi legendă, de hore şi chiuituri, va influenţa opera lui George Coşbuc.

✓ Volume de poezii: **Balade şi idile** (*Nunta Zamfirei, Vara, Vestitorii primăverii etc.*); **Fire de tort** (*Mama, În miezul verii, Iarna pe uliţă etc.*); **Ziarul unui pierde-vară** (*Moartea lui Gelu, Hora, Nuntă în codru etc.*); **Cântece de vitejie** (*Paşa Hassan, Cântec, povestea căprarului etc.*)

✓ Moare la 9 mai 1918, fiind înmormântat la cimitirul Bellu din Bucureşti.

1. *Răspundeţi la următoarele întrebări:*
   a) Ce seară deosebită surprinde poetul în această poezie?
   b) Ce le povestea mama copiilor în acea seară?
   c) Cum ascultau copiii colindele ce se auzeau în tindă?
   d) Cu cine sunt asemănaţi colindătorii? De ce?
   e) Cum a fost Crăciunul pentru familia din poezie?
   f) Ce visau copiii în noaptea de Crăciun? De ce?

2. *Transcrieţi versurile din care aflaţi:*
   - ce le povestea mama copiilor;
   - cum a fost Crăciunul pentru acea familie;
   - cum ascultau copiii colindele.

Scanned with OKEN Scanner

3. *Enumeraţi substantivele care alcătuiesc cadrul naşterii lui Iisus Hristos.*

4. *În următoarele versuri există nişte inversiuni de cuvinte; găsiţi-le şi transcrieţi versul într-o ordine firească a cuvintelor:*
   - ❖ "Şi boul cum sufla milos"
   - ❖ "Căldură ca să-i facă"
   - ❖ "Drăguţ un miel cum i-a adus"

5. *Înlocuiţi cuvintele subliniate cu altele cu sens asemănător:*
   a) "**Frânturi** dintr-o colindă"
   b) "S-aud acum în **tindă**"
   c) "Şi când târziu ne **biruia** / Pe **vatra** caldă somnul"

6. *Alcătuiţi enunţuri proprii cu cuvintele subliniate mai sus.*

7. Imaginaţi-vă că sunteţi unul dintre păstorii care au ajuns la Iisus Hristos în noaptea naşterii sale şi descrieţi acea seară exprimându-vă sentimentele provocate de importanţa evenimentului.

8. Împărţiţi următoarele expresii în cele trei coloane de mai jos aparţinând celor trei părţi ale unei compuneri: "zăpadă cu nemiluita", "cade ca făina la cernut", "tulpini ciucurate de ninsoare", "par cercelate cu flori de zarzări şi de corcoduşi", "vuiet surd", "cer ca leşia", "amurgul ca un zăbranic sur", "îngerii din cer veniţi", "soare-n raze luminat", "chip luminos":

Introducere	Cuprins	Încheiere

Scanned with OKEN Scanner

Puteţi adăuga şi alte expresii care vor întregi compunerea.

9. Grupaţi-vă câte 4-5 elevi şi redactaţi împreună una din cele trei părţi ale compunerii, folosind expresiile corespunzătoare.

PRONUMELE PERSONAL. PRONUMELE PERSONAL DE POLITEŢE

1. *Completaţi:*
   Pronumele este partea de ..vorbire.. care tine locul unui substantiv.
   Pronumele personal are forme pentru trei persoane şi două numere.
   Formele pronumelui personal sunt: la persoana I: ....eu.../...noi.., la persoana a II-a ..tu...../...voi.. şi la persoana a III-a ..el, ea../...ei, ele..

2. *În cadrul următoarelor forme există pronume; subliniaţi-le:*

Exemplu: *lasă-l în pace (pe cine? pe el - l)*

l-am certat (pe cine?)	m-am dus (cine?)
ţi-am dat (cui?)	te-am chemat (pe cine?)
cheam-o la mine (pe cine?)	lasă-i afară (pe cine?)
dă-mi cartea (cui?)	dă-le pace (cui?)
ţi-am dat bătaie (cui?)	mi-o lăsase acasă (cui?, pe cine?)

3. *Identificaţi pronumele personale din textul:*

"- Da' tu de ce mergi aşa de moale? Întrebă el pe mioara lui ... Aşa-i că te doare? Te-a trântit şi te-a pălit răul cela ... He, dac-aş fi eu batâr ca bădiţa Mihai, l-aş fi apucat de piept şi l-aş fi scuturat: Măi, cum să-mi calci tu mie oaia? ..."

Scanned with OKEN Scanner

Puteţi adăuga şi alte expresii care vor întregi compunerea.

9. Grupaţi-vă câte 4-5 elevi şi redactaţi împreună una din cele trei părţi ale compunerii, folosind expresiile corespunzătoare.

PRONUMELE PERSONAL. PRONUMELE PERSONAL DE POLITEŢE

1. Completaţi:

Pronumele este partea de ..... care .....
Pronumele personal are forme pentru ... persoane şi .. numere.
Formele pronùmelui personal sunt: la persoana I: ...../....., la persoana a II-a ...../..... şi la persoana a III-a ...../.....

2. În cadrul următoarelor forme există pronume; subliniaţi-le:

Exemplu: *lasă-l în pace (pe cine? pe el - l)*

l-am certat	m-am dus
ţi-am dat	te-am chemat
cheam-o la mine	lasă-i afară
dă-mi cartea	dă-le pace
ţi-am dat bătaie	mi-o lăsase acasă

3. Identificaţi pronumele personale din textul:

"- Da' tu de ce mergi aşa de moale? Întrebă el pe mioara lui ... Aşa-i că te doare? Te-a trântit şi te-a pălit răul cela ... He, dac-aş fi eu batâr ca bădiţa Mihai, l-aş fi apucat de piept şi l-aş fi scuturat: Măi, cum să-mi calci tu mie oaia? ..."

Scanned with OKEN Scanner

4. *Analizaţi, pronumele personale studiate, din următoarele enunţuri, completând tabelul de mai jos:*

"Apoi eu mă duc să-mi port oile … îmi zise el cu hotărâre."

" … am fost silit să stau la-nvoială cu ea şi să-i dau tot al zecelea din copiii supuşilor mei."

" După ce ne-am aşezat noi, cum a plecat bunicul, a doua zi, ne-am dus la şcoală."

" Fă tu cum ştii, zise Norocul."

" Cu palmele uscate, fierbinţi, ea îmi mângâie /…"

" Să învăţaţi, că părinţii voştri trudesc şi asudă din greu, ca voi să puteţi învăţa carte."

" Ei au constatat că libertăţile lor sunt limitate de reguli."

"Nici nu aveau de gând să-l ia cu ele în Laponia."

Cuvântul	**Persoana**	**Numărul**	**Genul**

5. *Înlocuiţi cuvintele subliniate cu pronumele personale potrivite:*

" Privighetorile, când îl văd se usucă …"

"Aurel Vlaicu s-a născut în comun Binţinţi …"

"Muncitorii pe-a lor prispe dreg uneltele de muncă."

"Mintea, mai cu grijă ieşi din drum …"

Vom merge eu şi Mirela la cumpărături.

Tu şi Tudor aţi fost premiaţi la concursul de biciclete.

6. *Specificaţi persoana şi genul pronumelor personale subliniate:*

" El trebuia să treacă prin Târgovişte, pentru că acolo era scaunul domniei."

" Luminată de razele lunii, ea părea muiată într-un aer de aur."

Scanned with OKEN Scanner

" Oile se opriră şi ele şi întoarseră capetele spre călăuzul lor."

Descoperiţi substantivele care au fost înlocuite de aceste pronume personale. Spuneţi ce gen au. Ce observaţi?

8 XII *Alcătuiţi câte două propoziţii în care:*

✓ *pronumele personal persoana a III-a, numărul singular, gen feminin să fie la început de propoziţie;*

✓ *pronumele personal persoana a II-a, numărul plural să fie în interiorul propoziţiei;*

✓ *pronumele personal persoana a II-a numărul singular să aparţină unor propoziţii exclamative;*

✓ *pronumele personal persoana I, numărul plural să aparţină unor propoziţii interogative;*

✓ *pronumele personal persoana a III-a numărul plural, numărul feminin să aparţină unor propoziţii simple.*

✓ *pronumele personal persoana I, numărul singular să aparţină unei propoziţii dezvoltate, enunţiative şi să fie la sfârşit de propoziţie.*

8. Realizaţi oral un dialog cu colegul de bancă în care să folosiţi cât mai multe pronume personale. Colegii vor număra de câte ori aţi folosit pronume personale în dialog.

8 XII *Alcătuiţi o compunere gramaticală cu titlul* **În pădure** *în care să folosiţi toate pronumele personale studiate.*

10. Alegeţi forma corectă:

Iarna **va /v-a** veni şi mai supărată anul acesta.
Cel /ce-l mai reuşit desen este al Alinei.
Oare **cel /ce-l** deranjează pe Andrei.
Va /v-a spus mama de plecarea la ţară?

Scanned with OKEN Scanner

11. Completaţi spaţiile libere cu afirmaţii logice:
Se scrie **va** *când ...* **v-a** *când...*
Se scrie **cel** *când ……* **ce-l** *când ……*

12. Scrieţi alt fel cuvintele date, după modelul:
Exemplu: ce-l → ce îl
să-l →
s-o →
nu-l →
n-o →

13. *Alcătuiţi câte două enunţuri cu următoarele cuvinte:*
nu-l, să-l, s-o, n-o.

14. *Alcătuiţi un scurt text, folosind următoarele cuvinte:*
va / v-a, cel / ce-l, nu-l, n-o.

15. Realizaţi în scris un scurt dialog, 5-6 replici, în care al doilea personaj să fie doamna învăţătoare. Ce pronume veţi folosi? De ce?

16. Completaţi cu formele pronumelui personal de politeţe:
- ✓ persoana a II-a nr. sing. /pl. ..dumneata; dumneavoastră
- ✓ persoana a III-a nr. sing. gen fem. ..dumneaei..
- ✓ persoana a III-a nr. sing. gen masc. dumnealui.
- ✓ persoana a III-a nr. pl. sing. /pl. ..dumnealor..

17. Recunoaşteţi pronumele personale de politeţe din enunţurile:
a) Dumnealui nu s-a prezentat cu ea la birou.
b) Vă cunosc eu de undeva pe dumneavoastră!
c) Cartea dumneaei este cam neîngrijită!

Scanned with OKEN Scanner

11. Completați spațiile libere cu afirmații logice:
*Se scrie **va** când ...sin...cu... și **v-a** când...dovo...cuvinte*
*Se scrie **cel** când …… și **ce-l** când ……*

12. Scrieți alt fel cuvintele date, după modelul:

Exemplu: ce-l → ce îl
să-l →
s-o →
nu-l →
n-o →

13. *Alcătuiți câte două enunțuri cu următoarele cuvinte:*
nu-l, să-l, s-o, n-o.

14. *Alcătuiți un scurt text, folosind următoarele cuvinte:*
va / v-a, cel / ce-l, nu-l, n-o.

15. Realizați în scris un scurt dialog, 5-6 replici, în care al doilea personaj să fie doamna învățătoare. Ce pronume veți folosi? De ce?

16. Completați cu formele pronumelui personal de politețe:

- ✓ persoana a II-a nr. sing. /pl. ...dumnealui...dumneavoastră
- ✓ persoana a III-a nr. sing. gen fem. ...dumneaei...
- ✓ persoana a III-a nr. sing. gen masc. ...dumnealui...
- ✓ persoana a III-a nr. pl. sing. /pl. ...dumnealui...

17. Recunoașteți pronumele personale de politețe din enunțurile:

a) Dumnealui nu s-a prezentat cu ea la birou.
b) Vă cunosc eu de undeva pe dumneavoastră!
c) Cartea dumneaei este cam neîngrijită!

Scanned with OKEN Scanner

d) Le-am dat dumnealor să citească rolurile pregătite de dumneavoastră.

18. Alcătuiți 5 enunțuri în care să existe câte două pronume personale de politețe.

19. Completați cu pronumele potrivite fiecărui caz:

– Mamă, pe ..... te doare capul?
– Doamna învățătoare, pe ..... vă deranjează comportamentul lui Alin?
– Andrei, pe ..... o inviți la ziua ta? (o colegă)
- Bunică, ... ești sănătoasă?
- Ioana, ... este mereu corectă la note? (despre doamna învățătoare)
– Tată, ... este domnul care te-a ajutat?

mata
dumnealui
dumneaei
ea
dumneavoastră
stră
tine

20. Realizați un dialog în care să folosiți toate pronumele personale de politețe. Dialogul poate avea unul din titlurile: **La cofetărie, La piață, Pe stradă, La bibliotecă.**

21. Povestiți oral o întâmplare hazlie/tristă. Lăsați colegii să intervină, în final, cu întrebări referitoare la ceea ce ați povestit.

22. Spuneți-vă părerea în legătură cu următoarele fapte/întâmplări:

"Andrei a găsit un carnețel în clasă.
- Ce drăguț e! Mi-ar plăcea să am așa un carnețel.
Și fără să mai stea pe gânduri, l-a pus în propriul buzunar."

"Ileana s-a jucat cu pisica și, din neatenție, a spart vaza albastră.

Scanned with OKEN Scanner

- Ce să fac acum? se întrebă fata plângând.
Încercă să lipească cioburile, dar degeaba.
Se gândeşte la o minciună …"

"Afară ploua. Prin ghetele lui Radu, apa intra în voie. Dar tot mai stă o clipă să asculte pe Viorel şi pe Dan cum povestesc despre calculatoarele lor. Radu era vrăjit.

- Tare aş vrea să văd cum funcţionează!

Dan îi întoarce spatele. Viorel îl invită acasă …

A doua zi, nu ştiu cum se face că, în drum spre casă, Dan cade într-o băltoacă. Vai, ce necaz!

Radu, care era în spatele lui, îi sare în ajutor. Îşi scoate batista şi-l ajută pe Dan să-şi şteargă ghiozdanul şi paltonul."

23. Transcrieţi întâmplările de mai sus, dându-le un alt curs după felul în care v-aţi fi comportat voi în asemenea situaţii.

24. Realizaţi un text în care să prezentaţi o întâmplare din care aţi învăţat ceva. Folosiţi şi dialogul.

Scanned with OKEN Scanner

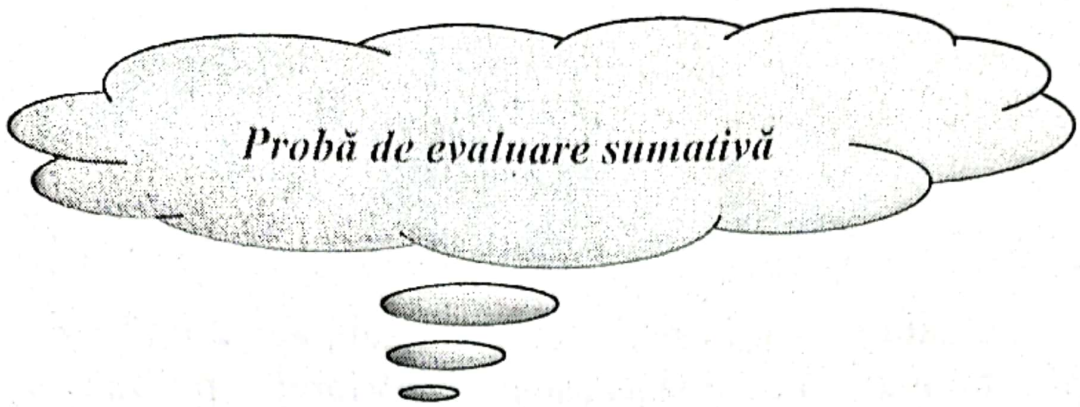

Obiective de evaluat:

Elevii vor fi capabili:

O_1: să scrie corect, din memorie, două strofe din poezia Colindătorii de G. Coşbuc;

O_2: să povestească cursiv, corect, coerent, 10-15 rânduri, o întâmplare reală;

O_3: să găsească sensul opus al cuvintelor solicitate;

O_4: să identifice sensul asemănător al unor cuvinte, integrându-le în enunţuri;

O_5: să sublinieze, în textul dat, toate pronumele învăţate;

O_6: să analizeze 4 pronume, specificând corect toate categoriile gramaticale;

O_7: să alcătuiască enunţuri interogative şi exclamative cu celelalte pronume personale şi personale de politeţe neîntâlnite în text;

O_8: să integreze în enunţuri corecte 4 ortograme date.

Conţinuturi:

I_1: Scrieţi după autodictare 2 strofe din poezia Colindătorii de G. Coşbuc..

I_2: Povestiţi în 10-15 rânduri cum v-aţi petrecut anul trecut seara de Crăciun.

I_3: Găsiţi sensul opus al cuvintelor: **dulce** (pentru glas), **niciunul, sărac, târziu, milos.**

Scanned with OKEN Scanner

I_4: Găsiți cuvinte cu sens asemănător pentru: **a mântui, a se sfătui, cunună, Mesia.**

I_5: Alcătuiți enunțuri cu cuvintele de mai sus.

I_6: Se dă textul:

Vara trecută am petrecut-o la munte împreună cu familia mea şi cu cea a prietenei mele.

Domnul Alexandriu era mereu foarte matinal. Dumnealui se trezea mereu primul iar noi nu mai puteam dormi şi ne trezeam la scurt timp.

Mamele noastre se ocupau cu gătitul. Ele făceau cele mai gustoase mâncăruri.

Într-o zi au fost invitate să ia masa cu noi două excursioniste rătăcite. Dumnealor erau tocmai din Zalău şi cărau în spate nişte rucsacuri enorme.

Fraţii noştri de jucau toată ziua la râu. Ei erau supravegheaţi de Tanu, câinele nostru. El ne anunța mereu când cei doi se îndepărtau de mal.

A fost o vară minunată!

Cerințe:

a) Subliniați toate pronumele întâlnite în text;
b) Analizați 2 pronume personale şi 2 pronume personale de politețe;
c) Alcătuiți enunțuri exclamative cu celelalte pronume personale neîntâlnite în text;
d) Alcătuiți enunțuri interogative cu celelalte pronume personale de politețe neîntâlnite în text.

I_7: Alcătuiți enunțuri cu ortogramele **v-a, ce-l, nu-l, n-o.**

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea 6

Colind pentru limba română

„COLINDE COLINDE! E VREMEA COLINDELOR”

Mihai Eminescu

Semestrul I se pierde încet în versuri de colindă şi dispare la auzul clopoţeilor şi al urătorilor. Oră de oră, textele literare v-au dezvăluit frumuseţea limbii române, căreia mulţi scriitori i-au închinat nemuritoare versuri.

Să colindăm prin lumea "cuvintelor potrivite" şi să revedem ce am învăţat!

I. Colind pentru ţară

1. Precizaţi titlurile textelor studiate pe care autorii le-au închinat ţării.

2. Recitaţi o strofă dintr-o poezie învăţată.

3. Completaţi următoarele propoziţii:

Poezia este un text în ..... .

Versurile sunt grupate în ..... .

Poezia "*Cântec*", de George Coşbuc are ..... strofe şi ..... versuri.

4. Explicaţi înţelesul versurilor:

- ✓ "Tara mea de glorii, ţara mea de dor"
- ✓ "Câţi vorbim o limbă şi purtăm un nume,
- ✓ Toţi s-avem o ţintă şi un singur dor"
- ✓ "Peste creştet de dumbravă
- ✓ Norii suri îşi poartă plumbul"

Scanned with OKEN Scanner

5. Să scriem o poezie!

✓ Formați grupuri de câte patru elevi. Fiecare grup va compune o strofă folosind la sfârșitul versurilor următoarele cuvinte: *țară, strămoși, piară, victorioși.*

✓ Împreună cu colegul de bancă încercați să compuneți a doua strofă a poeziei în care să vorbiți despre prezentul țării (libertate, înțelegere, pace)

✓ Singuri veți compune ultima strofă a poeziei în care să prezentați viitorul acestei țări, așa cum vi-l imaginați voi.

6. Citiți poezia "Iarna ", de Vasile Alecsandri.

Iarna

Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă,
Lungi troiene călătoare adunate-n cer grămadă;
Fulgii zbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi,
Răspândind fiori de gheață pe ai țării umeri dalbi.

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineața ninge iară!
Cu o zale argintie se îmbracă mândra țară;
Soarele rotund și palid se prevede printre nori
Ca un vis de tinerețe printre anii trecători.
Tot e alb pe câmp, pe dealuri, împregiur, în depărtare,
Ca fantasme albe plopii înșirați se pierd în zare,
Si pe-ntinderea pustie, fără urme, fără drum,
Se văd satele pierdute sub clăbucii albi de fum.

Dar ninsoarea încetează, norii fug, doritul soare
Strălucește și dezmiardă oceanul de ninsoare.
Iat-o sanie ușoară care trece peste văi…
În văzduh voios răsună clinchete de zurgălăi.

Scanned with OKEN Scanner

7. Să aflăm mai mult!

Vasile Alecsandri a fost numit de Eminescu "rege al poeziei", fiind neîntrecut în descrierea frumuseţii naturii în *pastelurile* sale. Pastelul este o poezie care descrie un peisaj, un tablou din natură şi exprimă sentimentele poetului faţă de acestea.

8. Răspundeţi la următoarele întrebări:

a) În ce moment al iernii descrie poetul natura?
b) Ce expresii poetice foloseşte autorul pentru a descrie anotimpul iarna?
c) Ce tulbură liniştea naturii?
d) Ce sentimente trăieşte poetul în faţa tabloului fantastic al naturii?

9. Explicaţi înţelesul primului vers din strofa a treia din poezia "Iarna". Observaţi rolul verbului în comunicare şi daţi exemple de enunţuri în care verbele să se repete.

9. Selectaţi comparaţiile din poezie.

10. Observaţi şi completaţi:

ziua - noaptea
dimineaţa –
se îmbracă –
rotund –
palid –
tinereţe –

11. Construiţi două propoziţii în care cuvântul "trecători" să fie pe rând adjectiv, respectiv substantiv.

Nică era vestit pentru năzdrăvăniile Mihai şi Andrei sunt supăraţi pe noii colegi.

Scanned with OKEN Scanner

12. Alegeţi din text adjectivele potrivite:

iarnă	troiene .....
fluturi	umeri .....
zale	ţară .....
soare	anii .....
fantasme	întindere .....
sanie.....	văzduh .....

13. Construiţi un text (8 enunţuri) cu titlul "Ţara lui Moş Crăciun" în care să folosiţi expresii poetice din poezia "Iarna", de Vasile Alecsandri.

14. Recitiţi textul "În Vrancea", de Alexandru Vlahuţă şi povestiţi oral conţinutul legendei.

15. Citiţi legenda în versuri "Muma lui Stefan cel Mare", de Dimitrie Bolintineanu.

16. Prezentaţi, pe scurt, conţinutul legendei.

17. Spuneţi-vă părerea despre hotărârea mamei de a-şi sacrifica fiul pentru ţară. Care ar fi atitudinea unei mame acum?

18. Găsiţi câte cinci însuşiri pentru fiecare personaj din text.

19. Citiţi legenda pe roluri. Dramatizaţi textul .

9.XII *20. Alcătuiţi propoziţii cu ajutorul cuvintelor:* **l-a, la, va, v-a, ia, i-a.**

• Analizați sintactic și morfologic cuvintele din propoziție.

Scanned with OKEN Scanner

21. Formulaţi şi alte explicaţii pentru versurile:

a) "Du-te la oştire ! Pentru ţară mori!
Şi-ţi va fi mormântul încoronat cu flori!"

✓ Sacrificiul pentru ţară va fi cinstit de urmaşi
✓ Mama îşi trimite fiul în luptă şi nu-l primeşte decât victorios

b) "...duşmanii zdrobiţi
cad ca nişte spice de securi loviţi"

✓ Turcii sunt înfrânţi
✓ Duşmanii cad de securile ostaşilor români precum spicele de grâu secerate.

II. Colind pentru marii scriitori români

1. Citiţi textul de mai jos:

"Odată, la un Sfântul Vasile, ne prindem noi vro câţiva băieţi din sat să ne ducem cu plugul; căci eram şi eu mărişor acum, din păcate. Şi în ajunul Sfântului Vasile, toată ziua am stat pe capul tatei, să-mi facă şi mie un buhai, ori de nu, batâr un harapnic.

- Doamne, ce harapnic ţi-oi da eu, zise tata de la o vreme. Na-i ce mânca la casa mea? Vrei să te buşească cei nendralăi prin omăt? Acuş te descalţ!

Văzând că mi-am aprins paie-n cap cu asta, am şterpelit-o de acasă numai ce beşica de porc, nu cumva să-mi ieie tata ciubotele şi să rămân de ruşine înaintea tovarăşilor. Şi nu ştiu cum s-a întâmplat, că nici unul dintre tovarăşi n-avea clopot. Talanca mea era acasă, dar mă puteam duce s-o ieu? În sfârşit,

Scanned with OKEN Scanner

facem noi ce facem şi (...) pornim pe la case. Ş-o luăm noi de la popa Oşlobanu, tocmai din capul satului din sus, cu gând să umblăm tot satul... Când colo, popa tăia lemne la trunchi afară şi, cum a văzut că ne aşezăm la fereastră şi ne pregătim de urat, a început a ne trage câteva naşteri îndesate şi a zice:

-De-abia s-au culcat găinile, şi voi aţi şi început? Ia stai oleacă, blăstămaţilor, să vă dau eu!

Noi atunci, am pârlit-o la fugă. Iar el, zvrr! Cu o scurtătură în urma noastră căci era om ursuz şi pâclişit popa Oşlobanu. Şi, din spaima aceea, am fugit noi mai jumătate de sat înapoi..."

(**Ion Creangă** - *Amintiri din copilărie*)

2. Delimitaţi textul în fragmente.

3. Povestiţi oral textul, transformând vorbirea directă în vorbire indirectă.

4. Relataţi prin ce întâmplări hazlii aţi trecut când aţi mers cu uratul.

5. Textul de mai sus este:

a) o descriere
b) o naraţiune
c) o poezie.

Argumentaţi răspunsul.

6. Spuneţi căror personaje din text li se potrivesc însuşirile de mai jos:

Scanned with OKEN Scanner

7. *Spuneți căror personaje din text li se potrivesc însușirile de mai jos:*

✓ nerăbdători	✓ ursuz	✓ potrivnic
✓ supărat	✓ entuziaşti	✓ pâclit
✓ ocupat	✓ harnic	✓ speriați
✓ mărişor	✓ veseli	✓ inventivi

8. *Explicați utilizarea semnelor de punctuație în al doilea alineat.*

9. *Ce datini şi obiceiuri mai păstrează românii?*

10. *Citiți despre obiceiurile de iarnă ale altor popoare.*

Crăciunul în Bulgaria. În Ajunul Crăciunului, întreaga familie se adună la masă pentru o masă specială. Este de aşteptat ca fiecare să se aşeze la masă înainte de lăsarea întunericului. Ca parte a ritualului, capul familiei dă cu tămâie prin casă în timp ce familia spune rugăciuni specifice pentru a îndepărta spiritele malefice. Apoi fiecare ia loc la masă şi nu trebuie să se ridice până nu termină cina. Pe masă sunt 7, 9 sau 11 farfurii încărcate de obicei cu: pâine de casă, plăcintă cu dovleac, fasole, frunze de varză umplute cu orez, compot de fructe uscate, nuci şi usturoi. În pâine se află o monedă . cel mai bătrân membru al familiei ia trei bucăți de pâine şi le aşează deoparte, o bucată pentru Pruncul Iisus, una pentru Sfânta Maria şi alta pentru casă. Apoi rupe din pâine şi dă fiecăruia de la masă. Persoana care găseşte moneda va avea noroc în timpul anului următor. Masa începe cu usturoi pentru a sigura sănătate în următorul an şi miere ca anul următor să fie mai bun.

Scanned with OKEN Scanner

Crăciunul în Australia are loc în plină vară deoarece ţara este localizată în Emisfera Sudică. Masa de Crăciun conţine de obicei curcan şi uneori şuncă. Adesea se mai adaugă pentru desert budincă fierbinte de prune sau dulciuri cu bezea, o specialitate australiană, sau Pavlova împodobită cu kiwi. Colindele la lumina lumânărilor este una din tradiţiile pur australiană. Zeci şi mii de oameni se adună pentru a colinda în catedrala din Sidney.

Crăciunul în China se celebrează prin luminarea caselor cu frumoase lampadare de hârtie şi care decorează bradul lor de Crăciun, pe care îl numesc "copacul luminii". Copiii chinezi atârnă ciorapi de muselină şi aşteaptă vizita lui Moş Crăciun, a cărui chemare "Dun Che Lao Ren" înseamnă "Bătrânul Crăciun."

11. Uniţi corespunzător cuvintele din prima coloană cu părţile de vorbire din coloana a doua:

Sfântul Vasile	Pronume
Sat	Substantiv propriu
Noi	Verb
Pornim	Substantiv comun
buhai	Numeral
	Adjectiv

12. Scrieţi cuvinte apropiate ca sens de cuvintele:

să buşească ..... am şterpelit .....
tovarăşi ..... ciubote .....
ursuz .....

Scanned with OKEN Scanner

13. Unele cuvinte au mai multe sensuri:

scurtătură:

- ✓ bucată de lemn
- ✓ drumul cel mai scurt

buhai:

- ✓ _____
- ✓ _____

plug:

- ✓ _____
- ✓ _____

cap:

- ✓ _____
- ✓ _____

14. Construiți o propoziție în care să folosiți un verb la timpul trecut (din text), un substantiv propriu și două adjective.

15. Revedeți textele studiate și precizați titlul celor care conțin descrieri.

16. Citiți următorul fragment din basmul "Făt - Frumos din Lacrimă", de Mihai Eminescu.

"Luna răsări dintre munți și se oglindea într-un lac mare și limpede, ca seninul cerului. În fundul lui, se vedea sclipind, de limpede ce era, un nisip de aur; iar în mijlocul lui, pe o insulă de smarand, înconjurat de un crâng de arbori verzi și stufoși, se ridica un mândru palat de o marmură ca laptele, lucie și albă- atât de lucie, încât în ziduri răsfrângea ca-ntr-o oglindă de argint: dumbravă și luncă, lac și țărmuri. O luntre aurită veghea pe undele limpezi ale lacului lângă

Scanned with OKEN Scanner

poartă; şi-n aerul cel curat al serei tremurau din palat cântece mândre şi senine. Făt -Frumos se sui în luntre şi, vâslind, ajunse până la scările de marmură ale palatului.(...) Pătrunse în sală. Sala era naltă, susținută de stâlpi şi de arcuri, toate de aur, iar în mijlocul ei stătea mândră masă, acoperită cu alb, talgerele toate săpate din câte-un singur mărgăritar mare; iar boierii ce şedeau la masă în haine aurite, pe scaune de catifea roşie, erau frumoşi ca zilele tinereții şi voioşi ca horele.

Dar mai ales unul din ei, cu fruntea-ntr-un cerc de aur, bătut cu diamante, şi cu hainele strălucite, era frumos ca luna unei nopți de vară.

Dar mai mândru era Făt - Frumos."

17. Precizați ce modalitate de expunere a folosit autorul.

18. Numărați adjectivele din text. Ce rol au ele în realizarea descrierii palatului?

19. În text sunt 4 adjective la numărul plural, genul masculin. Alăturați aceste adjective unor substantive la numărul singular, genul feminin.

20. Utilizați următoarele expresii din text pentru a descrie o prințesă: **"ca seninul cerului", "aurite", "naltă", "mândră", "ca laptele".**

Scanned with OKEN Scanner

III. Colind pentru limba română

1. Se dă textul:

"Îmi aduc aminte ce zarvă a fost atunci când, într-un rând s-a zvonit că pe Domnu' nostru are să-l mute într-o altă comună peste Siret. Ne-am strâns toţi băieţii, unii plângeau şi am luat o hotărâre mare, să ne ducem şi noi cu Domnu' peste Siret.

Dar Domnu' nu s-a dus nicăieri."

(**M. Sadoveanu** - *Domnu' Trandafir*)

Se cere:

a) Analizaţi gramatical cuvintele: Siret, plângeau, noi, băieţii, mare;

b) Scrieţi cuvinte cu sens echivalent pentru: "îmi aduc aminte", "zarvă", "s-a zvonit", "ne-am strâns";

c) Completaţi următoarele propoziţii cu ajutorul cuvintelor scrise sub ele.

În curtea şcolii .....adunat emoţionaţi pentru a afla premianţii.

Românii sunt urmaşii unui .....de viteji.

Băieţii vor .....urmeze pe domnul învăţător.

(neam, să-l, ne-am)

d) Găsiţi trei adjective pentru substantivul masculin, numărul plural (din text);

2. Precizaţi valorile morfologice ale cuvântului "mare" din exemplele:

În fiecare an mergem la *mare*.

Iedul cel *mare* şi cu cel mijlociu erau foarte obraznici.

Scanned with OKEN Scanner

3. *Descoperiți sensurile cuvântului "rând":*

La ora de educație fizică ne așezăm pe un *rând.*

Prietena mea din Franța nu mi-a scris nici un *rând* luna aceasta.

În primul *rând* îmi propun să-mi termin temele, apoi merg în parc.

Bunicul e un om de *rând.*

Scanned with OKEN Scanner

Probă de evaluare

Obiective de evaluat:

Elevii vor fi capabili:

O_1: să scrie un text după dictare, respectând;

O_2: să povestească conţinutul textului dictat ;

O_3: să imagineze o continuare a textului;

O_4: să analizeze cuvintele subliniate, precizând categoriile gramaticale specifice fiecărei părţi de vorbire;

O_5: să identifice sensurile cuvântului „drept" în diferite expresii;

O_6: să evidenţieze, în enunţuri proprii, scrierea corectă a unor cuvinte.

Conţinuturi:

I_1: Dictare:

"Într-o grădină crescuse un plop înalt şi frumos. Mândru în măreţia sa, se uita cu dispreţ la merii îmbătrâniţi, din jurul său, încărcaţi cu roade. [...]

Într-o zi le spuse:

- Merilor, vă prăpădiţi sub povara voastră, la urma urmelor, n-aveţi nici un folos. Oamenii vă mănâncă rodul. Ia, uitaţi-vă la mine! Sunt drept ca lumânarea. Toată lumea mă priveşte şi nu trebuie să muncesc din greu cum faceţi voi..."

(*Poveşti de aur, povestioare de argint*)

Scanned with OKEN Scanner

I_2: Povestiți conținutul textului, transformând vorbirea directă în vorbire indirectă.

I_3: Continuați textul cu răspunsul pe care credeți că l-ar da merii.

I_4: Analizați morfologic cuvintele subliniate.

I_5: Indicați sensurile cuvântului "drept" din expresiile:

ai spus drept	domn drept
drum drept	brațul drept

I_6: Integrați în enunțuri proprii cuvintele: ia, i-a, ca, c-a.

Scanned with OKEN Scanner

Bibilografie

*** C. Bărboi, S. Boatcă, D. Mărgineanţu, P. Petroman, M. Popescu**	*- Dicţionar antologic de prozatori, Ed. Niculescu, 1998*
*** * ***	*- Dicţionarul explicativ al limbii române*
*** V. Breban**	*- Dicţionar general al limbii române, Ed. Enciclopedică*
*** V. Pădureanu, V Molan, M. Konrad**	*- Citire, lectură, compunere, Ed. Sigma, Buc. 1995*
*** C. Iordăchescu**	*- Să dezlegăm tainele textelor literare, Ed. Carmis, Piteşti, 1998*
*** V. Molan, L. Pârvulescu, I. Teodorescu**	*- Limba noastră-i o comoară, Ed.Petrion, Buc. 1991*
*** D. Agrigoroaie**	*- Comunicare şi ortografie, Ed. Adan, Piatra Neamţ, 1998*
*** M. Peneş**	*- Comunicare – ed III-a, Ed. Paralela 45, Cluj Napoca, 2000*
*** D. Berechet, F. Berechet, M. Gardin, F. Gardin**	*- Comunicare ed. a III-a, Ed. Paralela 45, Cluj Napoca, 2000*
*** M. Rotaru, C. Munteanu**	*- Ghid metodic – Exerciţii şi jocuri didactice pentru limba română, ed. The Best, 1997*

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

Cuvânt înainte	3
Unitatea 1 – Cartea, lumină ce alungă întunericul	**5**
Deşteaptă-te române - de Andrei Mureşanu	5
S-au aurit a tomnă pădurile - de Gheorghe Tomozei	9
Cartea	14
Textul	16
Probă de evaluare sumativă	**18**
Unitatea 2 – Textul narativ	**20**
Cheile - de Tudor Arghezi	20
În Vrancea – după Alexandru Vlahuţă	24
Domnu' Trandafir – de Mihail Sadoveanu	28
Victor Babeş	32
George Enescu – de Viorica Huber	35
Verbul – actualizare. Timpul verbului	40
Probă de evaluare sumativă	**45**
Unitatea 3 – Oamenii comunică între ei	**47**
Comunicarea indirectă: biletul, scrisoarea	47
Formularea unor întrebări şi răspunsuri	49
Verbul – consolidare	51
Din sfaturile uncheşului înţelept – de Anton Pann	53
Cântarea României	55
Rolul cuvintelor în transmiterea mesajului prin textul literar	57
Scrierea imaginativă	59
Probă de evaluare sumativă	**61**
Unitatea 4 – Vraja cuvintelor	**63**
Toamna - de Octavian Goga	63
Iarna – de Vasile Alecsandri	67
Delta Dunării – de Marin Sorescu	70
Substantivul	77
Adjectivul	81
Descrierea unui colţ din natură	84
Caracterizarea unui personaj	86
Probă de evaluare sumativă	**89**

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea 5 – Poporul nostru s-a născut creştin **91**
Iarna – de Barbu Ştefănescu Delavrancea 91
Colinde 94
Colindătorii – de George Coşbuc 96
Pronumele personal. Pronumele personal de politeţe 98
Probă de evaluare sumativă **104**

Unitatea 6 – Colind pentru limba română **106**
Colinde, colinde, e vremea colindelor 106
I. Colind pentru ţară 106
II. Colind pentru marii scriitori români 110
III. Colind pentru limba română 116
Probă de evaluare sumativă **118**

Bibliografie **120**

Scanned with OKEN Scanner

La Editura AS'S au apărut

1. Colectiv – *Planificări calendaristice şi proiectarea unităţilor de învăţare pentru învăţământul primar* – semestrul I; an şcolar 2003–2004
2. Neculai Avasâlcei şi Iulian Cristea, coordonatori – *Planificări calendaristice pentru educaţie fizică – clasele I–IV* – semestrul I; an şcolar 2003–2004
3. Ioan Cucuteanu (coord.) – *Ghid pentru evaluarea aptitudinii de şcolaritate a elevilor la intrarea în clasa I*
4. Costache, Raţă, Anca–Maria Raţă, Maria Raţă – *Repere metodice în însuşirea noţiunii de număr* – pentru învăţământul preşcolar, primar şi gimnazial
5. Ion–Teofil Marinescu – *Metodica predării educaţiei fizice la grădiniţă şi la clasele I–IV*
6. Neculai Avasâlcei, Ştefan Butnariu, Iulian Cristea, (coordonatori) – *Programe şcolare pentru învăţământul primar – discipline opţionale,* vol. I
7. Ştefan Butnariu, (coordonator) – *Programe şcolare pentru învăţământul primar – discipline opţionale,* vol. II
8. Eugenia Gavril, (coordonator) – *Programe şcolare pentru învăţământul primar – discipline opţionale,* vol. III
9. Portrete de scriitori români – Poeţi; 6 planşe color; format 23×34 (material didactic)
10. Portrete de scriitori români – Prozatori şi dramaturgi; 6 planşe color; format 23×34 (material didactic)
11. Siminica Şova (coordonator) – *Activităţi opţionale în grădiniţă*
12. Siminica Şova, Ecaterina Păruş, Ioana Mânecuţă – *Cunoaşterea mediului – educaţie ecologică*; fişe de lucru pentru grădiniţă
13. Emilia Benedek, Elena Ştefănescu, Gabriela Moisii – *Limba şi literatura Română pentru pregătirea de performanăţă*; exerciţii formative şi probe de evaluare pentru clasa a IV-a
14. Ani Răducu, Ana Maria Murgu, Siminica Şova – *„Şcoala părinţilor" ghid privind orientarea carierei pentru părinţi, profesori, elevi*
15. Adalmina Ungureanu (coordonator) – *Metodica studierii limbii române în învăţământul primar*

Scanned with OKEN Scanner